

Liceu

Opera
Barcelona

Lessons in Love and Violence

GEORGE BENJAMIN
MARTIN CRIMP

Amb el patrocini en exclusiva de:

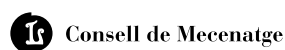
Fundación **BBVA**

Temporada 2020-2021

[Tornar a l'índex](#)

Fundació Gran Teatre del Liceu

Patronat de la Fundació del Gran Teatre del Liceu

President d'honor

President de la Generalitat de Catalunya

President del patronat

Salvador Alemany Mas

Vicepresidenta primera

Àngels Ponsa Roca

Vicepresidenta segona

Andrea Gavela Llopis

Vicepresident tercer

Joan Subirats Humet

Vicepresidenta quarta

Núria Marín Martínez

Vocals representants de la Generalitat de Catalunya

Lluís Baulenas Cases, Irene Rigau Oliver, Rosa Tubau LLorià, Àngels Barbarà Fondevila

Vocals representants del Ministeri de Cultura y Deporte

Javier García Fernández, Amaya de Miguel Toral, Joan Francesc Marco Conchillo, Santiago de Torres Sanahuja

Vocals representants de l'Ajuntament de Barcelona

Marta Clari Padrós, Josep Maria Vallès Casadevall

Vocal representant de la Diputació de Barcelona

Joan Carles García Cañizares

Vocals representants de la Societat del Gran Teatre del Liceu

Javier Coll Olalla, Manuel Busquet Arrufat, Ignasi Borrrell Roca, Josep Maria Coronas Guinart, Àgueda Viñamata y de Urruela

Vocals representants del Consell de Mecenatge

Luis Herrero Borque, Elisa Durán Montolí, José Manuel Casas Aljama, Alfonso Rodés Vilà

Patrons d'honor

Josep Vilarsau Salat, Manuel Bertrand Vergès

Secretari no patró

Joaquim Badia Armengol

Director general

Valentí Oviedo Cornejo

Comissió Executiva de la Fundació del Gran Teatre del Liceu

President

Salvador Alemany Mas

Vocals representants de la Generalitat de Catalunya

Àngels Ponsa Roca, Lluís Baulenas Cases

Vocals representants del Ministeri de Cultura y Deporte

Amaya de Miguel Toral, Antonio Garde Herce

Vocals representants de l'Ajuntament de Barcelona

Joan Subirats Humet, Marta Clari Padrós

Vocal representant de la Diputació de Barcelona

Joan Carles García Cañizares

Vocals representants de la Societat del Gran Teatre del Liceu

Javier Coll Olalla, Manuel Busquet Arrufat

Vocals representants del Consell de Mecenatge

Luis Herrero Borque, Elisa Durán Montolí

Secretari

Joaquim Badia Armengol

Director general

Valentí Oviedo Cornejo

Liceu

Opera
Barcelona

Gràcies per
fer-ho possible

Patrocinadors Aniversari

Telefónica

FUNDACIÓN
MUTUAMADRILEÑA

idealista

Naturgy

Mecenes

Telefónica

B Sabadell
Fundació

bankinter.

Fundación BBVA

FUNDACION
ACS

Naturgy

Mitjans de comunicació

LA VANGUARDIA

el Periódico

EL PAÍS

EL PUNT AVUI+

3 CATALUNYA
RÀDIO

rtve

TimeOut
BARCELONA

SER2 CATALUNYA

SPAINMEDIA

ONDA
CERO

COPE
CATALUNYA

ABC

ara.cat

MAIN

ÓA ÒPERA
ACTUAL

RAC1

Patrocinadors

 Santander Fundació

 Agbar

ZF CONSORCI
barcelona
ZONA FRANCA

enagas

Damm
Fundació

FUNDACIÓ
PUIG

GRIFOLS

SEAT MÓ
URBAN MOBILITY

TRAM

Protectors

---

 abertis

Allianz

 大成 DENTONS

 euromadi

 FIATC
ASSEGURANCES

F B A
Fundació Bosch Aymerich

 Fundación
Salvat

Gramona

 gruposifu
Facility Services & Management

 grupo
GVC
Gaesco

HAVAS
MEDIA GROUP

IBERIA

mesoestetic®

 ORDESA

nexica | econocom

PAU GASOL

 Sauleda

 Signify
the meaning of light

Benefactors

Carlos Abril
Muntsa Alcañiz
Salvador Alemany
Fernando Aleu
José Aljaro
Lidia Arcos
Josep Balcells
Joaquim Barraquer
David Barroso
Núria Basi
Manuel Bertran
Manuel Bertrand
Agustí Bou
Josep M. Bové
Carmen Buqueras
Marc Busquets
Cucha Cabané
Jordi Calonge
Joan Campربی
Montserrat Cardelús
Ramon Centelles
Guzmán Clavel
M. Dolors i Francesc

Francisco Egea
Fernando Encinar
Joan Esquirol
Patricia Estany
Marisa Falcó
Magda Ferrer-Dalmau
Albert Foraster
Mercedes Fuster
José Gabeiras
Jorge Gallardo
Pau Gasol
Francisco Gaudier
Anna Gener
Lluís M. Ginjaume
Ezequiel Giró
Enric Girona
M. Inmaculada Gómez
Andrea Gömöry
Casimiro Gracia
Jaume Graell
Francisco A. Granero
Pere Grau
Calamanda Grifoll

Poppy Grijalbo
Francesca Guardiola
Maria Guasch
Pepita Izquierdo
Gabriel Jené
Mónica Lafuente
Sofia Lluch
Ma. Teresa Machado
Waltraud Maczassek
Rocio Maestre
Ángel Martínez
Jaume Mercant
Josep Milian
José M. Mohedano
Juan Molina-Martell
Joan Molins
Josep Oliu
M. Carmen Pous
Marian Puig
Francisco Reynolds
Blanca Ripoll
Miquel Roca
Pedro Roca-Cusachs

Alfonso Rodés
Josep Sabé
Francisco Salamero
Josep Ll. Sanfeliu
Lluís Sans
Maria Soldevila
Jordi Soler
Karen Swenson
Manuel Terrazo
August Torà
Ernestina Torelló
Joan Uriach
Joaquim Uriach
Marta Uriach
Manuel Valderrama
Josep Viader
Josep Vilarasau
Maria Vilardell †
Oriol Vilardell
Salvador Viñas

Col·laboradors

accenture

Amics
del Liceu

Caixa d'Enginyers

cellnex
driving telecom connectivity

CEMENTOS
MOLINS

Coca-Cola

COMSA
CORPORACIÓN

Cualtis

eurofragance

FC BARCELONA

FGC
Ferrocarrils
de la Generalitat
de Catalunya

Fra Diavolo
EL PLAÏR DE L'OPERA

Fundació
FLUIDRA
Llegat Joan Planes

LOEWE
FUNDACIÓN

FUNDACIÓ
CASTELL DE PERALADA

GRUNDIG

helvetia

hispasat

indra

moventia
en moviment des de 1983

proclinic

renfe

saba

SUMAROCA

vueling

mediolanum
BANCO

ALMA
Barcelona

CANAL
Mestre pâtissier
1974

CATALONIA
HOTELS & RESORTS

Col·legi Oficial
d'Agents Comercials
de Barcelona
-COACB-

EL PALACE
BARCELONA

EUROSTARS
HOTELS

FRIT
RAVICH

illy

JARCLOS

MANDARIN ORIENTAL
BARCELONA

MISTINGUETT®
VALFORMOSA

MONTIBELLO
EXPERIENCE BEAUTY

SINGULARIS
El catering de autor

Gràcies per
fer-ho possible

Liceu

Opera
Barcelona

Infidelitat

Eren les matinades
on encara ressonen els teus passos
acostant-se a la porta del carrer.
Et parlo de la meva soledat.
Del meu cos esperant-te dins les ombres,
les ombres d'una cambra, en una casa
on no tornarem mai, en la ciutat
lluent i alhora gèlida en la nit
on amb les meves mans jo dibuixava
la forma del teu cos en el llençol.
Fins que sentia els passos aturant-se,
la clau que entrava al pany.
No va ser trivial. Tampoc ho és ara.
L'engany va soscant, és un minaire
brut de carbó, amb un llum encès al front:
així pot travessar tota una vida.

Càlcul d'estructures, 2005

Joan Margarit

Joan Margarit, un dels grans de les lletres i poeta resident del Liceu durant aquesta temporada 2020-21, ens deixava el 16 de febrer passat.

Durant aquest camí de converses i confecció del projecte ha estat un amic entranyable, honest i generós. Amb una gran saviesa popular, va saber teixir un catàleg importantíssim que prenia com a eixos centrals la Joana, les vicissituds del camí matrimonial, la memòria i la duresa de la postguerra, i la música. Sens dubte, la musicalitat i mètrica de Margarit han estat impregnades de les seves preferències: el jazz (“Je ne regrette rien” d’Edith Piaf, “Loverman” de Charlie Parker, “Autumn Leaves” de Chet Baker, “Embraceable you” de Gershwin, Clifford Brown, Billie Holiday, Art Tatum, John Coltrane, Cole Porter...) i la clàssica (*les Variacions Goldberg* i les

Suites angleses o franceses de Bach en els dits de Glenn Gould, Beethoven, Liszt, la Simfonia núm. 6 “Patètica” de Txaikovski, el cant gregorià, les simfonies de Xostakòvitx, el Concert per a piano de Schumann amb Friedrich Gulda, Arcadi Volodos tocant la Sonata D. 984 de Franz Schubert...).

Observador i narrador a parts iguals, ens llega preuades lliçons per a la vida. Els seus poemes són cartes amb remitent que donen consol en la seva absència. Margarit pertany al món; Margarit ja és immortal!

Víctor García de Gomar

DIRECTOR ARTÍSTIC DEL GRAN TEATRE DEL LICEU

[Tornar a l'índex](#)

12

—

Fitxa tècnica

27

—

*Lessons in Love
and Violence*

16

—

Orquestra

Víctor García
de Gomar

37

Argument
de l'obra

13

—

Fitxa artística

33

—

Sobre la
producció

41

Comentaris
musicals

14

—

Intèrprets

19

—

Amb el teló
abaixat

43

—

Lliçons de
política

Rosa Massagué

[Tornar a l'índex](#)

49

Entrevista
a George
Benjamin

62

Cronologia

71

Playlist
*Lessons in Love
and Violence*

Víctor García
de Gomar

74

Biografies

[Tornar a l'índex](#)

Temporada 2020 / 21

El conocimiento no se improvisa

Dos décadas de impulso ininterrumpido de la investigación científica, nuestro mejor recurso

- Ayudas a Equipos de Investigación Científica 2020, dedicadas a **proyectos COVID-19 en Biomedicina, Big Data e Inteligencia Artificial, Ecología y Veterinaria, Ciencias Sociales y Humanidades**
- Becas Leonardo a investigadores y creadores culturales
- Programa de Inmunoterapia e Inmunología del Cáncer VHIO – Fundación BBVA
- PortalClínic: información confiable sobre salud
- Colaboración con el Instituto de Investigación Biomédica de Barcelona (IRB)
- Programa de Investigación en socioeconomía en colaboración con el Ivie
- Programa Logos de Ayudas a la Investigación en Estudios Clásicos
- Premios Fronteras del Conocimiento
- Premios a la Conservación a la Biodiversidad
- Premio Biophilia de Comunicación Ambiental
- Premios Real Sociedad Española de Física – Fundación BBVA
- Premios Real Sociedad Matemática de España – Fundación BBVA
- Premios Sociedad Científica Informática de España – Fundación BBVA
- Premios Sociedad de Estadística y de Investigación Operativa – Fundación BBVA

Fundación BBVA

Plaza de San Nicolás, 4 · Bilbao
Paseo de Recoletos, 10 · Madrid

www.fbbva.es

Lessons in Love and Violence

GEORGE BENJAMIN

Òpera en dues parts

Música de George Benjamin i text de Martin Crimp

26 de febrer, 1, 4, 7, 9 i 11 de març del 2021

10 de maig de 2018: estrena absoluta, a la Royal Opera House de Londres
Estrena a Espanya

Febrer 2021	Torn
26 19 h	PB

Març 2021	Torn
1 19 h	G
4 19 h	B
7 17 h	T
9 19 h	A
11* 19 h	C

(*): Amb audiodescripció

Fitxa artística

Direcció musical

Josep Pons

Direcció d'escena

Katie Mitchell

Reposició

Dan Ayling

Coreografia

Joseph Alford

Escenografia i vestuari

Vicky Mortimer

Il·luminació

James Farncombe

Disseny del vídeo

Charles Carcopino

Assistència a la direcció d'escena

Leo Castaldi

Assistència al vestuari

Zoe Thomas-Webb

Assistència a la il·luminació

Carlos Torrijos

Producció

Gran Teatre del Liceu, Teatro Real Madrid, ROH, Dutch National Opera (Amsterdam), Staatsoper Hamburg, Opéra de Lyon, Lyric Opera of Chicago

Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu

Concertino

Kai Gleusteen

Assistència a la direcció musical

Lorenzo Ferrándiz

Mestres assistents musicals

Véronique Werklé, Rodrigo de Vera, Jordi Torrent, David-Huy Nguyen-Phong, Jaume Tribó.

Intèrprets

King

Stéphane Degout

Gaveston

Daniel Okulitch

Isabel

Georgia Jarman

Mortimer

Peter Hoare

Boy/ Young king

Samuel Boden

Girl

Ocean Barrington-Cook

Witness 1/ Singer 1/ Woman 1

Isabella Gaudí

Witness 2/ Singer 2/ Woman 2

Gemma Coma-Alabert

Witness 3/ Madman

Toni Marsol

Figuració

Sònia Aguirre

David Aparicio

Lázaro Corrieras

Anna Coll

Mathilde Eloy

Oscar Edú

Francesc Esteve

Pol Galcera

Lidia Hill

Maribel Ibarz

Alberto Jiménez

Genís Lama

Seonyoung Lee

Oscar Lozano

Sònia Martí

José Miranda

Tamara Ndong

Carla Ricart

Carla Vallés

Carla Vilaró

“Mentre escric la partitura, el que em consumeix és la tria de les notes, no la manera en què seran rebudes.”

George Benjamin

Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu

L'Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu és l'orquestra més antiga de l'Estat espanyol. Durant gairebé 170 anys d'història, l'Orquestra del Gran Teatre del Liceu ha estat dirigida per les més grans batutes, d'Arturo Toscanini a Erich Kleiber, d'Otto Klemperer a Hans Knappertsbusch, de Bruno Walter a Fritz Reiner, Richard Strauss, Alexander Glazunov, Ottorino Respighi, Pietro Mascagni, Igor Stravinsky, Manuel de Falla o Eduard Toldrà, fins a arribar als nostres dies amb Riccardo Muti o Kirill Petrenko.

Ha estat la protagonista de les estrenes del gran repertori operístic a la península ibèrica del barroc als nostres dies i al llarg de la seva història ha dedicat també una especial atenció a la creació lírica catalana. Va fer el seu debut el 1847 amb un concert simfònic dirigit per Marià Obiols, essent la primera òpera Anna Bolena, de Donizetti. Des de llavors ha actuat de forma continuada durant totes les temporades del Teatre. Internacionalment cal destacar el Concert per la Pau i els Drets Humans, organitzat per la Fundació Onuart, retransmès des de la seu de les Nacions Unides a Ginebra el passat 9 de desembre del 2017.

Després de la reconstrucció de 1999 han estat directors titulars Bertrand de Billy (1999-2004), Sebastian Weigle (2004-2008), Michael Boder (2008-2012) i, des de setembre del 2012, Josep Pons.

Intèrprets

Violí I

- Kai Gleusteen
- ◆ Kostadin Bogdanoski
- ◆ Liviu Morna
- ▲ Olga Aleshinsky
- Aleksandar Krapovski
- Sergey Maiboroda
- Oleg Shport
- Oksana Solovieva
- Raul Suárez
- Joan Andreu Bella

Violí II

- ▲ Rodica Monica Harda
- ◆ Liu Jing
- Charles Courant
- Kalina Macuta
- Mijai Morna
- Alexandre Polonski
- Sergj Puente
- Annick Puig

Viola

- ▲ Fulgencio Sandoval
- ◆ Albert Coronado
- Claire Bobij
- Bettina Brandkamp
- Franck Tollini
- Marie Vanier
- Anna Aldomà
- Josep Bracero

Violoncel

- ▲ Cristoforo Pestalozzi
- ◆ Òscar Alabau
- ◆ Guillaume Terrail
- Esther Clara Braun
- Juan Manuel Stacey
- Andrea Amador
- Oriol Prat
- Oleguer Aymamí

Contrabaix

- ▲ Joaquín Arrabal
- ◆ Joao Seara
- ◆ Cristian Sandu
- Sávio De La Corte
- Francesc Lozano
- Jorge Martínez

Flauta

- ▲ Aleksandra Miletic
- ▲ Sandra Luisa Batista

Oboè

- ▲ Barbara Stegemann
- Raúl Pérez

Clarinet

- ▲ Darío Mariño (+Req)
- Víctor de la Rosa (CdB)
- Dolors Payá (+Req)
- Ausiàs Garrigós

Fagot

- ▲ Bernardo Verde
- Juan Pedro Fuentes
- ▲ Francesc Benítez

Trompa

- ▲ Ionut Pogdoreanu
- Pablo Cadenas
- Enric Martínez
- Jorge Vilalta

Trompeta

- ▲ Josep Anton Casado (+Picc)
- Javi Cantos (+Picc)

Trombó

- ▲ Juan González
- Emilio Almenar
- ▲ Luis Bellver
- Francisco Palacios

Percussió

- ▲ Manuel Martínez
- Jose Luis Carreras
- Pere Cornudella
- Sabela Castro

Arpa

- Tiziana Tagliani
- Esther Pinyol

Cimbalom

- Ciryl Dupuy

Celesta

- Pau Baiges

Mirades creuades

“Hi ha alguna cosa a les seves paraules que em porta la música. Hi ha emoció torrencial, força i violència, però, de la mateixa manera, també hi ha una estructura preciosa i cristal·lina.”

George Benjamin
sobre Martin Crimp

AMB EL TELÓ ABAIXAT

Compositor

George Benjamin va néixer a Londres el 1960 i és un compositor, pianista i director orquestral destacat. Es va formar, entre d'altres, amb Olivier Messiaen a París i posteriorment va ampliar la seva formació al King's College de Cambridge, on el 1980 va estrenar *Ringed by the Flat Horizon* (també interpretada als Proms). El músic anglès ha escrit per a diverses formacions, gèneres i estils, des de música de cambra fins a peces per a electrònica, passant per concerts, òpera i música instrumental i simfònica. Així mateix, ha estat professor de composició al Royal College of Music i al King's College de Londres i dirigeix la formació London Sinfonietta. Ha rebut diversos premis i distincions, entre d'altres l'orde de Cavaller de l'Imperi Britànic. Com a autor operístic, el seu catàleg comprèn tres títols: *Into the Little Hill* (2006), *Written on Skin* (2012) i *Lessons in Love and Violence* (2018), estrenats sempre amb èxit de crítica i de públic i saludats unànimement com a obres cabdals per entendre l'evolució del gènere al segle XXI. Juntament amb Thomas Adès (1971), és un dels màxims representants de l'òpera contemporània a Anglaterra, amb una clara projecció internacional.

Assaigs de *Lessons in Love and Violence* al Liceu

Text i autor

Martin Crimp (1956) és un dramaturg anglès, format a Cambridge, que ha estrenat algunes de les seves obres al Royal Court Theatre de Londres. És l'autor dels textos de les òperes de George Benjamin.

Lessons in Love and Violence és una adaptació lliure de la tragèdia *Eduard II*, estrenada el 1592 per Christopher Marlowe (1564-1593), contemporani i rival de William Shakespeare i que va morir assassinat. La peça posa en escena la relació homosexual entre el monarca Eduard II i el seu amic Gaveston, en un context de fam i de revoltes civils a l'Anglaterra del segle XIV. En la seva adaptació per a l'òpera de Benjamin, Martin Crimp sintetitza la peça original i n'elimina molts personatges, a més de canviar el nom de la reina de la peça de Marlowe (Anne) pel d'Isabel. A més, el rei no té nom en aquest llibret operístic. Segons va declarar en una entrevista, per a Crimp l'òpera «no és una peça didàctica: les lliçons no són per al públic. Són coses que els personatges aprenen a les escenes, sovint a costa seva, a mesura que avança l'obra».

Geòrgia Jarman, Josep Pons

Estrena

Lessons in Love and Violence es va veure per primera vegada el 10 de maig de 2018 a la Royal Opera House (Covent Garden) de Londres. El mateix George Benjamin va dirigir-hi l'orquestra i l'espectacle va comptar amb la direcció escènica de Katie Mitchell. La crítica va aplaudir la nova obra del compositor anglès i aviat es va distribuir en DVD, a càrrec del segell Opus Arte. Posteriorment, el títol s'ha representat amb èxit a diversos teatres d'Europa. De fet, és una coproducció amb les òperes d'Amsterdam, Hamburg, Lió i Chicago. Després de les funcions al Liceu, *Lessons in Love and Violence* es podrà veure al Teatro Real de Madrid.

Estrena al Liceu

Assaigs de *Lessons in Love and Violence* al Liceu

Amb aquestes funcions, *Lessons in Love and Violence* es representa per primera vegada al Liceu, tot gaudint de la producció original londinenca.

Gemma Coma-Albert, Isabella Gaudi

Toni Marsol

*Si fent-te un petó faig mal fet i ho
consideres una ofensa,
imposa'm el mateix càstig i torna-me'l.*

**Estrató de Sardes, poeta grec del
segle II (*Paidiké Mousa*)**

Víctor Garcia de Gomar
Director artístic del Gran Teatre del Liceu

*Lessons in Love
and Violence*

El Gran Teatre del Liceu, continuant amb la tradició d'estrenar i introduir nou repertori al gènere (com va passar en el seu moment amb obres de Donizetti, Bellini, Verdi, Wagner, Puccini, Massenet, Strauss...), vol contribuir-hi presentant escènicaament a la Península el nou títol d'un dels grans creadors del nostre temps: *Lessons in Love and Violence*, la tercera òpera del compositor George Benjamin. Les tres partitures s'han estrenat en un període matemàtic de sis anys: *Into the Little Hill* (Opéra national de Paris, 2006), *Written on Skin* (Festival d'Aix-en-Provence, 2012) i, finalment, *Lessons in Love and Violence* (Covent Garden, 2018), i sempre amb la fidelitat indestructible del mateix llibretista, el dramaturg Martin Crimp, i Katie Mitchell com a directora d'escena en els dos darrers títols.

Després de l'èxit sense precedents d'una versió actual de *Written on Skin*, no era estrany que aquest següent títol tingués tants coproductors: set en total (Royal Opera House Covent Garden de Londres, Dutch National Opera d'Amsterdam, l'Òpera Estatal d'Hamburg, l'Òpera de Lyon, la Lyric Opera de Chicago, el Teatro Real de Madrid i el Gran Teatre del Liceu).

George Benjamin ha estat destacat com un dels compositors amb més talent de la seva generació. Nascut a Londres l'any 1960, va començar els seus estudis musicals quan tenia 7 anys i, als 15, es va traslladar a París per estudiar amb Olivier Messiaen i la seva dona, Yvonne Loriod. Amb l'etiqueta de nen prodigi, el mateix Messiaen el va comparar amb Mozart i, als 20 anys, va ser el compositor més jove a estrenar una obra als Proms de Londres. Quan només tenia 20 anys va ser lloat per compositors com ara Ligeti o Boulez. Aquells anys d'èxits es van aturar: va arribar una paràlisi creativa, el drama del paper en blanc per l'excés de pressió. Recuperat d'aquell moment, va voler introduir noves sonoritats fascinat per les textures, els ritmes, els patrons de cultures llunyanes. Cal posar en relleu la seva amistat amb Hariprasad Chaurasia, el gran intèrpret de bansuri del sud de l'Índia.

Considerat dins l'elit de compositors internacionals, la seva música es va introduir a Espanya a la dècada dels noranta gràcies a la feina del nostre director titular, Josep Pons, al capdavant de la desapareguda Orquestra de Cambra del Teatre Lliure. L'administració de Pons per la música de Ben-

jamin va cristal·litzar en la confecció d'una magnífica Segona Carta Blanca de l'Orquesta Nacional de España, sota la seva titularitat.

Tornant a *Lessons in Love and Violence*, el text es basa en l'obra literària *Edward II* de Christopher Marlowe, un predecessor de Shakespeare i un poeta de l'era isabelina. Al cor de la història s'hi troben les mentides al voltant de la misteriosa relació entre Eduard II i el seu assessor i membre de l'aristocràcia anglesa, Piers Gaveston. Aquesta, doncs, és la història d'una nova creació on un marit (el rei), que estima la seva esposa i els seus fills, es veu conduït a una relació amb un altre home que, en paraules de les cròniques medievals, va esdevenir una "aliança indissoluble d'amor". Si Gaveston sentia el mateix o era una estratègia de sang freda és una de les moltes preguntes que *Lessons in Love and Violence* deixa obertes. L'amor és una substància sumament addictiva, però també molt perillosa i tal vegada fatal. Aquí és on hi ha ressonàncies de *Written on Skin*, resultat del tàndem Benjamin-Crimp, on el marit obliga la seva dona (sense saber-ho) a menjar-se el cor del seu amant.

"El noi estima el seu pare, la reina Isabel estima el seu marit i el rei també estima Isabel. El principal problema és que Gaveston ha intoxicat el rei i aquest no sap com sortir-se'n. Tot i que està destruïnt la seva relació familiar i posant en perill la política i el govern del país, la força de l'atracció

és molt gran i la compulsió (igual que en la història real) és gairebé insana", anota Benjamin. En oposició als dos amants hi ha la reina (que originalment va ser cantada per la gran Barbara Hannigan) i Mortimer, el cap militar, assessor, confident de la reina i hàbil manipulador.

Amb un generós desplegament d'instruments que produeixen uns efectes tímbrics infinits, cal destacar la creació de sensacions de por i desconfiança, i l'enorme poder de Gaveston, afegint a l'orquestració instruments completament aliens com ara el *tombak* de l'Iran, el tambor africà o el címbal.

Lessons in Love and Violence és una obra intimista de teatre de cambra amb música, que troba la inspiració en la història medieval anglesa, però mostrada en una estètica contemporània. Renunciant a obertures instrumentals, Benjamin ens presenta la situació des de la primera nota. Tota una cadena d'esdeveniments fatals, amb una durada de 90 minuts, desenvoluparan la trama fins que es restauri l'ordre.

Així, el rei se situa com Hèrcules o Tannhäuser davant de la cruïlla: haurà de triar el camí entre el deure o el plaer, el vici o la virtut. D'altra banda, cal destacar que Benjamin ha triat la mateixa tessitura per als dos personatges amb aquesta atracció fatal (el rei i Gaveston): dos barítors que fins i tot en un moment determinat vesteixen igual, cercant explicar una identificació total física i espiritual.

Assaigs de *Lessons in Love and Violence* al Liceu

Assaigs de *Lessons in Love and Violence* al Liceu

Sens dubte, l'ambigüitat i la complexitat emocional ens fan viatjar a les profunditats psicològiques dels personatges. Amb el segell inequívoc del tàndem Benjamin-Crimp, de la mateixa manera que passa a les tres òperes anteriors, han volgut mostrar de quina manera poden ser extremament corrosives les conseqüències de l'amor i l'obsessió.

En relació amb la producció precisa i detallada de Katie Mitchell, ens mostra una mateixa habitació des d'angles diferents: en una paret, un retrat similar a Francis Bacon; en l'altra, un gran aquàrium preciós. D'altra banda, Mitchell proposa els moviments a càmera lenta, molt característics d'ella: una gestualitat que emfatitza poderosament el drama.

Musicalment es va descrivint un ambient dramàtic i amenaçador, però la violència implícita només es deixarà veure en els interludis orquestrals. La partitura de Benjamin és una creació genial plena d'efectes i colors, i molt sovint l'orquestra col·labora en la conducció de l'acció i el drama. Amb un llenguatge fascinant, som davant d'una història fosca, semblant a un *thriller*, que parla de temes universals com el poder, la vida i la mort: essencials per a tota òpera, sigui del segle que sigui. La jerarquia, l'abús de poder, la gelosia i l'avarícia són els ingredients sobre els quals ens enfrontem com a es-

pectadors; i és segurament davant de la indiferència del rei, completament obsessionat amb el seu amant, quan obtenim un aprenentatge: les lliçons d'amor i violència.

*Tú nunca entenderás lo que te quiero
porque duermes en mí y estás dormido.
Yo te oculto llorando, perseguido
por una voz de penetrante acero.*

*Norma que agita igual carne y lucero
traspasa ya mi pecho dolorido
y las turbias palabras han mordido
las alas de tu espíritu severo.*

*Grupo de gente salta en los jardines
esperando tu cuerpo y mi agonía
en caballos de luz y verdes crines.*

*Pero sigue durmiendo, vida mía.
¡Oye mi sangre rota en los violines!
¡Mira que nos acechan todavía!*

*El amor duerme en el pecho del poeta
(Sonetos del amor oscuro).
Federico García Lorca*

Daniel Okulitch, Josep Pons

SOBRE LA PRODUCCIÓ

Malgrat que moltes de les seves obres ens parlen d'un passat remot, autors com William Shakespeare o Christopher Marlowe ens continuen semblant completament moderns, com va dir Baudelaire, no precisament per les referències històriques, sinó per la sensació d'eternitat que transmeten les passions de l'ànima amb què van omplir els seus personatges, i que a hores d'ara ens continuen transmetent veritats profundes sobre el món i la condició humana. Aquesta és una lliçó –precisament d'això tracta aquesta òpera, de lliçons– que sempre ha aplicat el dramaturg Martin Crimp, alumne contemporani i avantatjat dels mestres isabelins, que per tercera vegada, després de les experiències d'*Into the little hill* (2006) i *Written on Skin* (2012), ha unit esforços amb George Benjamin per crear una història que es percebi actual, i potser també eterna, a partir de models del passat. I és que la història d'Eduard II de la qual parteix la trama de *Lessons in Love and Violence* –sobre l'abandonament de responsabilitats d'un governant lliurat al seu propi gaudi, insensible al sofriment del seu poble–, continua essent un model en aquests temps de desafecció envers la política i de desequilibris en la fortuna.

Com és lògic, Benjamin i Crimp, amb l'ajut de la directora d'escena Katie Mit-

hell –amb la qual van començar a treballar en *Written on Skin*–, no han volgut situar l'obra en un passat que es pugui reconèixer, sinó en un present genèric: les dependències del rei i de la reina Isabel, on transcorre la història, podrien ser les d'un apartament o un hotel; l'alta posició econòmica dels protagonistes queda indicada a partir de la presència d'obres d'art –quadres, bustos–, riqueses –els vestits dels personatges, joies, la mateixa corona– i fins i tot una peixera, però més que no pas el decorat, allò que veritablement comunica aquesta òpera és la turbulència emocional d'uns personatges enfollits, corromputs pel poder. El rei aspira a mantenir-lo per lliurar-se còmodament al sexe amb l'amant, mentre que Isabel, la reina, i Mortimer, el ministre dissortat, conspiren per a enderrocar-lo. L'objectiu que els uneix és poder coronar el fill –Eduard III en la història real–, un jove espantat que, a força d'impactes violents, incloent-hi l'assassinat del seu propi pare, haurà d'aprendre que el poder no es conquereix ni es conserva si abans no s'abraça la violència i s'ofega el desig sexual.

En el primer contacte amb l'òpera, *Lessons in Love and Violence* resulta una peça exigent: Benjamin és un compositor que il·lustra l'acció amb foc orquestral i evita recursos com ara l'harmonia

amable o la repetició, o sigui que al principi l'espectador resta a la deriva; Crimp tampoc no ho posa fàcil, és un escriptor que no evita la densitat als diàlegs i la generositat d'idees. Però una vegada acceptat el llenguatge contemporani, la navegació per l'obra resulta fàcil: al capdavall ens parla de poder, de conspiracions, de sexe, d'un governant infame –busquem-hi tots els paral·lelismes que vulguem amb el present i els trobarem; això és la modernitat– que engendra encara més violència, baixesa moral i corrupció en un nou rei que, se sospita, no serà millor que el seu precedent. Així, la dramaturgia de Katie Mitchell se serveix de recursos impactants –morts sagnants, escenes de sexe, una disposició equilibrada entre els protagonistes i el cor de figurants en què s'endevinen ecos de la tragèdia grega– que, a partir de l'exhibició de barbaritats, completa el triangle de virtuts d'aquesta òpera: una música nova, paraules eternes i posada en escena visceral. Tot en noranta minuts de talent veritable.

Mirades creuades

“La música del George té una combinació entre la sensualitat i el rigor intel·lectual; són dues coses que van juntes. Al George no li agrada que digui això perquè l’afalaga massa, per això mateix és pel que m’agrada Bach.”

Martin Crimp
sobre George Benjamin

[Tornar a l'índex](#)

Argument de l'obra

Lessons in Love and Violence

Assaigs de *Lessons in Love and Violence* al Liceu

Acte I

L'acció ens situa a Anglaterra el 1327. El país és a la vora de la fam i d'una revolta civil. El rei, casat amb Isabel i pare de dos fills, té un amant, Gaveston. Mortimer, el conseller militar, acusa el rei d'irresponsabilitat política i de mantenir una relació il·lícita i adúltera.¹ El monarca, pressionat per Gaveston, desposseeix Mortimer dels seus títols i de les terres.²

En secret, Mortimer s'entrevista amb Isabel i la fa adonar de la mala influència que suposa Gaveston per al seu marit. Les arques de la cort estan buides, el poble passa gana i el país segueix a la vora de la revolta.³ Després d'haver escoltat els planys de diversos ciutadans enfonsats en la misèria, Isabel declara el seu suport i ajut a Mortimer per tal d'ordir un complot contra Gaveston, arrestar-lo i, si cal, assassinar-lo en el decurs d'un proper espectacle que tindrà lloc a la cort.

A la sala destinada als espectacles del castell, el rei pregunta a Gaveston quin serà el seu futur i quan i com morirà. Gaveston respon que les seves vides estan unides per sempre. Arriba la reina i demana al seu marit que s'assegui al seu costat. El monarca ho fa i deixa sol Gaveston, que és arrestat tot seguit per ordre de Mortimer enmig d'una representació teatral.⁴ Les contraordres del rei no hi poden fer res.

A les seves estances, el rei ha rebut una missiva confirmant l'execució de Gaveston. El monarca retreu aleshores el suport a Mortimer. Ella respon que posarà la tutela del seu fill i hereu al tron d'Anglaterra a l'empara de Mortimer.⁵

Acte II

Isabel s'ha traslladat a viure al palau de Mortimer amb els seus fills. Mortimer instrueix l'hereu al tron i el posa a prova duent davant seu un boig que diu ser rei. El jove príncep se n'apiada, però Mortimer estrangula el boig davant de la mirada impassible d'Isabel. L'hereu al tron aprèn una lliçó cruel: no es pot compadir de qui vol usurpar el tron.⁷

A la presó, el rei rep la visita de Mortimer, que el comina a abdicar.⁸ El monarca ho refusa, però l'antic conseller l'amenaça amb la desaparició de la seva dinastia. Finalment, el rei signa el document de renúncia al tron. Poc després rep la visita d'un estranger a qui confon per Gaveston: és la mort, que ha vingut per endur-se'l.⁹

Al saló del tron, el príncep ha estat coronat. El jove rei explica a la seva mare que a continuació es representarà un espectacle sobre l'assassinat d'un rei.¹⁰ Isabel pregunta per Mortimer i el seu fill li respon que l'espectacle és l'ajusticiament de Mortimer. Finalment, s'ha restablert l'ordre.¹¹

Consulteu
l'argument
en format de
lectura fàcil

Assaigs de Lessons In Love and Violence al Liceu

Assaigs de Lessons In Love and Violence al Liceu

Comentaris musicals

- 1 Sense cap tipus de preludi, l'acció comença ràpida, directa, nerviosa. Les intervencions del rei són breus i tallants, en contraposició del discurs pesant i monolític de Mortimer. Tanmateix, el monarca fa ús de la seva autoritat en els valors llargs que subratllen les frases «Don't bore me» i, després, l'insistent «I am King». Alguns recursos orquestrals, com ara els salts intervàlics descendents de la corda sobre «my blod» apunten ja la futura caiguda del monarca. El cant es basa en un semirecitatiu, ocasionalment un *Sprechstimme* en les intervencions de Mortimer.
- 2 Inicialment el cant de Gaveston està subratllat per les trompes en un pas-satge sinuós i tens, «Not when you grip my neck».
- 3 Benjamin separa les diferents escenes de l'òpera amb interludis. Aquí apareix el primer, amb presència important de la secció de fusta. L'escena de la conspiració contra Gaveston du a la partitura la indicació *hushed, dark* (*callat, fosc*) i subratlla efectivament el clima de conjura contra l'amant del rei.
- 4 El lirisme s'apodera d'aquesta escena, amb el cant hipnòtic dels intèrprets dalt de l'escenari, acompanyats per una orquestra de ressonàncies igualment hipnòtiques. El cant sinuós dels cantants contrasta amb el diàleg abrupte entre Isabel i Gaveston, fins que aquest és arrestat.
- 5 Benjamin subratlla de manera magistral la discussió de la parella, especialment la desesperació creixent d'Isabel davant de l'obstinació del seu marit.
- 6 El caràcter del tractament orquestral ha canviat subtilment: les fustes semblen ironitzar sobre el cant de Mortimer.
- 7 Durant l'interrogatori al boig, el jove príncep desplega un cant volàtil, que palesa la seva innocència, en contrast amb el cant tallant i cantellut de Mortimer. L'execució del boig està embolcallada d'una música grotescament violenta.
- 8 Un nou interludi ens durà a la presó, on el rei canta «I can hear drumming» evocant Gaveston. La fúria del monarca esclata en un «Then show me my son» subratllat a la partitura per un explícit *feroce*.
- 9 La part conclusiva de l'episodi entre el rei i el visitant està subratllada per la presència de diversos tambors africans, que insinuen una possible marxa fúnebre davant de la mort imminent del rei.

Comentaris musicals

- 10 La tensió és evident en el subratllat orquestral del diàleg entre Isabel i el seu fill.
- 11 «With a scene the of a human being» marca l'inici de la conclusió, després de diversos acords que subratllen qui és ara el rei. El cadàver de Mortimer es mostra sobre la coda final.

Lliçons de política

Rosa Massagué

Periodista

Òpera, poder i política. Aquesta és una trinitat indestruïble perquè, de totes les formes musicals, l'òpera ha estat i és la que millor explica els canvis polítics i socials, la que millor reflecteix les idees de cada moment històric que han equilibrat o desequilibrat el poder, sigui l'absolutisme, la Il·lustració, les revolucions burgeses, el nacionalisme o el totalitarisme. No només té la virtut d'emmirallar, també té la capacitat d'incitar al canvi i denunciar abusos i corrupcions. Però, ai! Si al triangle hi plantem l'amor, el que en sortirà anirà per molt mal borràs, com mostren George Benjamin i Martin Crimp a *Lessons in Love and Violence*, que bé es podria dir *Lessons in Politics*.

Amb el poder absolut, l'òpera ha estat un vehicle de propaganda i de glorificació del governant de torn (qui paga, mana). *La favola d'Orfeo*, de Claudio Monteverdi, n'obria el camí el 1607. Composta per a la cort de Màntua, afegia un gran prestigi a l'esplendor que ja caracteritzava la dinastia ducal dels Gonzaga. A França, les *tragédies lyriques* de Jean-Baptiste Lully servien per cantar les excel·lències d'un rei, Lluís XIV, que es comparava ni més ni menys que amb el sol. I el mateix feia Jean-Philippe Rameau per lloar les glòries d'un altre rei, Lluís XV, força més necessitat de propaganda que el seu antecessor.

Però la cosa canvia quan l'òpera abandona la cort per convertir-se en un negoci. Això va començar a Venècia, on tornem a trobar Monteverdi. Allà hi va estrenar *L'incoronazione di Poppea*, la primera òpera sobre un fet històric real en la qual retrata cruament les intrigues polítiques que serveixen a una ambició de poder desmesurada, la de l'amant de Neró, que no para fins a ser coronada emperadriu.

Els anglesos, amb el seu esperit pragmàtic i mercantil, van trobar en l'òpera el vehicle idoni per promocionar el seu domini imperial quan la competència espanyola declinava. El 1691, en un teatre comercial de Londres, Henry Purcell estrenava *King Arthur*, una semiòpera sobre el llegendari rei, la qual, però, es referia a fets molt posteriors per lloar la unió d'anglesos i saxons després de l'arribada de Guillem d'Orange. També proclamava una fe comuna i celebrava els beneficis del comerç. Diu Tim Blanning¹ que *King Arthur* va ser una contribució important al mite fundacional en què s'apuntalava el nacionalisme anglès i britànic, demostrant que la religió, la prosperitat i la llibertat tenien arrels de més de mil anys.

Aquesta obra va tenir molt èxit, el qual, però, va ser superat en tots els sentits (excepte el musical) per *King Alfred*, de Thomas Arne (1740). Aquesta arrencava de les victòries d'aquell rei saxó del segle IX sobre els vikings per acabar proclamant el domini marítim britànic amb el cèlebre *Rule Britannia* i la superioritat dels illencs sobre la resta del món, que era l'uropeu.

1

Tim Blanning, *El triunfo de la música*, Acantilado, Barcelona, 2008.

Al blasmat continent, les tiranies tenien els dies comptats gràcies als principis de la Il·lustració, que proclamaven la separació de poders, la secularització i el contracte social. La defensa de la llibertat i la igualtat van ser l'origen de grans canvis socials i polítics. Wolfgang Amadeus Mozart va reflectir els primers a *Le nozze di Figaro* (1786), i els segons a *Lucio Silla* (1772) i *La clemenza di Tito* (1791). Però la gran òpera il·lustrada és *Fidelio* (1814), l'única de Ludwig van Beethoven, on el compositor denuncia la tirania, els seus crims i corrupció, i fa un clam a favor de la llibertat i del bon govern.

De totes les formes musicals, l'òpera ha estat i és la que millor explica els canvis polítics i socials, la que millor reflecteix les idees de cada moment històric que han equilibrat o desequilibrat el poder.

El segle XIX és el segle del romanticisme i d'una de les seves derivades, el nacionalisme, que va trobar en la popularitat de l'òpera un conducte per expressar-se i contribuir a crear una identitat col·lectiva. *La muette de Portici*, de Daniel-François Auber, va ser la primera *grand opéra* francesa, però no és per això que se la recorda. Quan es va representar a La Monnaie de Brussel·les el 1830 en honor de Guillem I dels Països Baixos, els espectadors, exaltats en veure dalt de l'escenari la revolta dels napolitans contra la dominació espanyola, van sortir al carrer i va haver-hi aldarulls, que van donar l'empenta a l'aixecament dels flamencs i els valons contra els holandesos, i a la creació de Bèlgica.

El gran aparador d'aquella idea que recorria una Europa en construcció va ser, però, l'òpera a Itàlia i Alemanya, estats que no es van unificar fins al 1861 i el 1871, respectivament. Giuseppe Verdi i Richard Wagner, ambdós nascuts el 1813, van ser partícips, cadascun a la seva manera, de la lluita política. A l'alemany, la participació el 1849 en la revolució de Dresden li va costar l'exili. L'italià va ser un fervent impulsor del Risorgimento, el moviment cultural, polític i social que va fer realitat la unificació que les armes van completar.

Wagner, amb un pensament polític més aviat complicat i polièdric, fet de molts inputs diferents com l'anarquisme, el nacionalisme o l'antisemitisme, fa una defensa de la superioritat de l'art alemany, el qual posa en boca de Hans Sachs en la seva proclama al final de *Die Meistersinger von Nürnberg*. A *Parsifal* presenta la puresa d'una comunitat

[Tornar a l'índex](#)

Assaigs de *Lessons in Love and Violence* al Liceu

que ha estat salvada de la decadència per un redemptor. Sense oblidar la primerenca *Rienzi*, la història d'un tribú romà a qui avui en dia diríem *populista*.

El pensament de Verdi és més de tocar de peus a terra, no es delecta en envitricollades construccions filosòfiques com fa Wagner, però també és ben conscient del poder transformador que té l'òpera, que permet explicar la història d'un poble oprimat i encendre el cor dels espectadors.

Abans que ell, però, Vincenzo Bellini ja havia presentat un poble a *Norma*, el de la Gàl·lia, asservit pels invasors romans, i feia dir a la sacerdotessa druida que s'havien d'alliberar dels ocupants al crit de "Guerra! Guerra!". No calia ser gaire espavilat per identificar els opressors amb els austríacs que dominaven la Llombardia, amb la tiara papal dels Estats Pontificis que senyorejaven la Itàlia central o amb els Borbons, reis de Sicília i Nàpols.

Verdi va presentar més d'un poble que es lamentava de la seva trista condició de subjugat en les seves primeres òperes, fossin els fills d'Israel captius dels babilònics a *Nabucco*, o els escocesos empobrits i sotmesos a la voluntat d'un tirà sanguinari a *Macbeth*. En el primer, el cor *Va pensiero, sull'ali dorate* converteix aquell *pensiero*, el pensament, en la gran metàfora de la unitat d'Itàlia. Però, tot i que aquella *patria si bella* encara fos *perduta*, no calia defallir, perquè Verdi també va posar el seu enginy musical a mostrar la força d'un poble victoriós sobre els seus enemics poderosos. Ho va fer, per exemple, a *I lombardi a la prima crociata* o a *La battaglia di Legnano*, que explica un episodi destacat de la història d'Itàlia, quan les ciutats aplegades a la Lliga Llombarda van derrotar l'emperador alemany Frederic I Barba-roja el 1176.

Més enllà de la cerca d'una identitat nacional, de l'alliberament d'un poble o de la construcció d'un nou estat, hi ha un altre aspecte que desenvolupen aquells dos grans compositors: la relació conflictiva i corrosiva entre poder i amor, a la qual dediquen unes quantes pàgines. Wagner en fa tot un tractat a *Der Ring des Nibelungen*, on ensenya clarament el caràcter autodestructiu dels homes obsedits pel poder disposats a renunciar a l'amor. Alberich, el nan nibelung, el renega per

tal de tenir el domini que li donarà l'or del Rin. I Wotan, el pare dels déus, a part de fer-se la llei a mida i usar tota mena de martingales per aconseguir el preciós or, sacrifica l'amor correspost de la filla Brünnhilde i es disposa a immolar-la per haver desafiat el seu poder.

Hi ha punts en comú entre el Wotan wagnerià i el Felip II del *Don Carlo* verdià, com assenyala Mitchell Cohen², encara que el seu fat sigui diferent. El déu germànic perd fill, filla i tota la construcció que ha bastit per tenir el poder sobre el món que acaba en flames. El rei de la casa d'Àustria que regna sobre l'imperi més gran del món, aquell tan extens on mai no es ponien el sol, també perd el fill, Carles, i, sobretot, per l'amor de la seva dona, Elisabet de Valois. Desfet, diu aquelles punyents paraules: “Ella giammai m'amò”, ella no em va estimar mai. I és també derrotat, perquè malgrat ser poderós, un altre encara més puixant el té atrapat, el Gran Inquisidor.

Si en Wagner el poder prescindeix voluntàriament de l'amor i en Verdi el poder perd l'amor, en Benjamin és l'amor el que dicta la renúncia al poder. El compositor i el llibretista han recorregut a la història d'un rei anglès, Eduard II (1284-1327), que no va voler renunciar al seu amor pel cortesà Piers Gaveston, provocant, així, un reguitzell de violències, per explicar-nos un conte sobre les relacions perilloses que s'estableixen entre poder, amor i sexe.

Que l'òpera és un artefacte carregat de política ho demostra l'existència de la censura (Verdi en va ser víctima repetidament), però a la primera meitat del segle xx els totalitarismes en van extreure l'ús. Els nazis, qualificant de “música degenerada” les obres de compositors com Franz Schreker, Erick Wolfgang Korngold, Alexander von Zemlinsky o Paul Hindemith. Els soviètics, fins i tot amb la intervenció personal de Josif Stalin, com va passar amb *Lady Macbeth de Mzensk*, de Dmitri Xostakòvitx.

El que no deixa de ser curiós és veure com una música que va nàixer als segles xviii i xix amb una evident voluntat política estretament vinculada al seu moment porta encara avui una càrrega aplicable a l'actualitat. *Rule Britannia!*, per exemple, ha arribat fins als nostres dies com la manifestació del nacionalisme anglès més xaró. Com no podia ser l'himne del *Brexit* quan un dels versos diu que les tiranies (del continent) mai humiliaran Britània mentre la tornada va repetint: “Governa, Britània, governa els mars; els britans mai seran esclaus”? I no cal dir que, gairebé 160 anys després de la unificació, *Va pensiero* segueix unint i emocionant els italians, que se'l saben de memòria, convertint-lo en l'himne no oficial i en un instrument per reivindicar, per exemple, les arts, com va fer Riccardo Muti.

Hauran passat els anys, però hi ha coses que no canvien. Aquest, amb amor o sense, és el poder de l'òpera.

2

Mitchell Cohen. *Verdi, Wagner, and Politics in Opera*. Bicentennial Ruminations. 2013.

ENTREVISTA

George Benjamin

“Les xarxes socials i totes les trampes del món actual en realitat no són importants; jo segueixo creient que l’òpera és el mitjà artístic més bonic i emocionant que existeix”

És un dels compositors amb més èxit del moment i de la mà del dramaturg Martin Crimp han presentat tres òperes que han rebut lloances de públic i crítica: *Into the Little Hill*, *Written on Skin* i, finalment, *Lessons in Love and Violence*. Conversem amb George Benjamin per a acostar-nos a la seva obra i manera d'entendre l'espectacle operístic.

Gran Teatre del Liceu. Als 16 anys va començar a formar-se com a compositor de la mà d'Olivier Messiaen a París. D'alguna manera el va influir en la seva manera d'entendre l'ofici de compositor?

George Benjamin. Sí, molt. Vaig començar a estudiar amb Messiaen quan era molt jove i em va impressionar moltíssim. A més de ser un gran compositor, era un home increïble i un professor entregat, li dec més del que puc expressar en paraules. Un cop dit això, la meua música s'ha allunyat molt del seu món sonor, però això li agradaria. Mai no va voler imposar el seu estil als seus alumnes.

En l'època de les xarxes socials i les pantalles en general, quin sentit té compondre una òpera?

Les xarxes socials i totes les trampes del món actual en realitat no són importants; jo segueixo creient que l'òpera és el mitjà artístic més bonic i emocionant que existeix. I componc òperes perquè m'encanta la forma i m'apassiona la idea de presentar el drama a través de la música.

Què l'impulsa a l'acte de posar-se a escriure música?

Crear música és la meua vida, és com si em preguntessis per què respiro.

Assaigs de Lessons in Love and Violence al Liceu

“Crear música és la meva vida, és com si em preguntessis per què respiro”

Quin efecte espera que tingui la seva música en l'espectador?

Al final, faig música per a mi mateix amb l'esperança que algú més emfatitzi amb els meus esforços.

El tòpic diu que la música contemporània no desperta interès entre el gran públic, però vostè omple teatres d'òpera arreu del món. Què creu que té la seva música per a què connecti amb el públic?

Se'm fa difícil explicar el contacte de la meua música amb el públic; senzillament ho faig tan bé com puc —en tots els aspectes de la direcció creativa— i la resta no és més que atzar i sort. Però, és clar, com qualsevol altre artista, prefereixo l'èxit al fracàs, tot i que entenc l'èxit a la meua manera. Al final, confio en la meua imaginació, oïda interna i consciència per sobre de tota la resta.

Creu que pot descriure la seva música?

És molt millor escoltar-la.

Vostè diu que li agrada sentir-se lliure per a poder reinventar-se en cada obra. Què vol dir amb això?

M'avorriria a mi mateix de repetir-me —i si no m'interessa o no em plantejo reptes en el procés de composició, llavors als intèrprets i al seu públic tampoc no els captivaria—. A més, m'agrada explorar i conquerir nous territoris expressius i tècnics; així, m'emociono, i aquest fervor pot arrelar en la mateixa substància de la música. Al final, rutina i complaença són l'anatema de la creativitat genuïna.

L'any 2010 vam poder escoltar en aquest teatre la seva òpera *Into the little Hill*, i el 2016 *Written on Skin*. Pel que fa a la música, creu que hi ha connexions entre *Into the little Hill*, *Written on Skin* i *Lessons in Love and Violence*?

Agraïxo profundament que les meves tres òperes s'hagin programat a Barcelona. Aquestes obres són el producte de la col·laboració entre les dues mateixes persones, així que seria impossible que no compartissin alguns trets. L'estil de Martin Crimp és extremadament particular i específic, i l'enfocament del drama té impacte en tots els nivells del meu pensament creatiu. També hi ha altres aspectes comuns entre les obres: la meva predilecció per l'escriptura vocal i la seva intersecció amb la textura instrumental, i un apropament a l'harmonia; tot i que el més important és que hem intentat que cadascuna de les tres obres sigui diferent i particular.

Creu que existeix un “estil Benjamin”?

Un estil? Jo puc reconèixer la meua pròpia música, però trobo que han de ser els altres els qui la categoritzin i defineixin.

En alguna entrevista vostè defineix el seu treball com a “abstracte”. Per què?

Crec que en això no se'm va interpretar bé! En tota composició hi ha un grau de fricció: per una banda, la vivesa superficial de la invenció i la immediatesa dramàtica; per una altra banda, les lleis i els codis d'acció subestructurals. Sense un grau elevat de pensament abstracte sota la superfície, correríem el risc permanent que la música de l'òpera esdevingués una simple il·lustració, imitació i melodrama. Jo el que vull és crear música que sigui tàctil i immediata en aquell precís moment, perquè m'apassiona la tensió entre l'espontaneïtat aparent i l'arquitectura oculta.

En el procés d'elaboració hi ha molts passos, com la tria dels cantants o la instrumentació. Pel que fa a *Lessons in Love and Violence*, quin criteri va seguir a l'hora d'escollir uns instruments o altres?

La narrativa d'aquesta òpera demanava una paleta orquestral predominantment fosca. Els vents alts i els metalls tan sols apareixen per parelles —flautes, oboès i trompetes—, mentre que en els registres més baixos hi ha tres fagots i quatre trombons. Normalment, les cordes es troben davant, i altres timbres importants inclouen el címbal hongarès, dues arpes i un munt de tambors a la secció de percussió, la qual cosa és inusual.

I en quant a les veus, va escriure els personatges pensant en qui els havia de cantar?

Les parts vocals s'han dissenyat específicament per a les meravelloses veus que van cantar a l'estrena mundial de Londres el 2018, tot i que, des de llavors, d'altres cantants han interpretat els mateixos papers de manera formidable.

La direcció escènica de *Lessons in Love and Violence* anirà a càrrec de Katie Mitchell, amb qui ja va treballar a *Written on Skin*. Què creu que li aporta a la seva música la visió de Mitchell?

Katie Mitchell és una artista destacable. Admiro la claredat i intel·ligència de la seva visió general sobre l'escenari, mentre que als assajos la seva velocitat i potència d'acció no deixen d'impressionar-me. En col·laboració amb la dissenyadora d'escenografia Vicki Mortimer, ha produït les versions ideals d'aquestes obres, de manera que tant en Martin com jo els estem immensament agraïts. També vull afegir que la Katie respon a la música de manera autèntica i visceral i, a més, respecta els creadors i busca representar la seva feina sobre l'escenari de la manera més vívida possible en comptes d'explotar-la com a eina d'expressió personal.

**“Si he de dirigir unes
paraules al públic de
Barcelona simplement
seria: gràcies”**

Un altre element essencial en qualsevol òpera és el text, en el seu cas ha treballat amb Martin Crimp. Quan Crimp li entrega el text, la música brota de manera espontània, o el procés és més complicat?

L'arribada del text complet d'en Martin sempre és un moment molt emocionant per a mi, això no obstant, la música en si mateixa no se'm comença a formar al cap fins uns quants mesos més tard. És cert que la creació de la música —especialment en una edat com la nostra, sense un funcionament vernacle— és sovint una tasca complexa i laberíntica. Busco espontaneïtat aparent en tots els aspectes, tot i que quan t'enfrontes a estructures a aquesta escala i amb una orquestra tan gran, no és més que una il·lusió. La composició demana esforç i ofici.

Li agrada fer canvis en el llibret per a adaptar-lo a les seves idees musicals?

En Martin i jo sempre ens comuniquem molt, de vegades li demano ampliar o escurçar el text, tot i que les raons mai no són purament musicals, sinó pel *tempo* i el ritme de l'evolució del drama, en què les paraules i la música es fusionen.

La temàtica del llibret l'escullen de manera conjunta, o és una proposta de Crimp?

Pel que fa al tema, compartim idees durant uns quants mesos abans de decidir-ne un. És en gran mesura un esforç col·lectiu, encara que —sense tenir en compte *Into the Little Hill*— és en Martin qui ha trobat les històries que hem explicat.

Des del seu punt de vista, què ens pretén explicar aquesta òpera?

Això ho ha de decidir cadascú; no volem proclamar idees bidimensionals i didàctiques des de l'escenari.

Per a crear la música s'ha inspirat en d'altres compositors o períodes històrics?

Escric òperes perquè m'encanta l'òpera, i això implica Berlioz, Mussorgsky, Debussy, Janáček, Berg i molts d'altres. Però, tot i això, mentre escric gairebé mai agafo referències d'altres partitures i, de fet, intento mantenir un cert grau d'independència en tot moment.

En aquests temps ens ha tocat viure una pandèmia mundial que ens ha afectat a tots. Aquest context li ha servit com a inspiració musical per a futures obres?

Que el nostre dia a dia influeix en la imaginació és inqüestionable, però com, què i quan —especialment en música sense text— em segueix semblant una cosa ambigua. No considero que la meua música sigui un “reportatge” del món exterior —com tampoc no ho és del meu món interior—. I, de vegades, un artista es pot sentir empès a contrarestar allò que passa més enllà del seu univers, com una espècie d'antítesi o fins i tot de repte.

Com està vivint aquesta pandèmia?

La pandèmia ens ha obligat a tots a restringir els moviments i a quedar-nos més o menys aïllats durant llargs períodes de temps. Això, paradoxalment, és un tipus d'existència a la qual estic acostumat, així que aquest darrer any he estat component incessantment. De fet, fa un parell de dies vaig acabar una nova peça orquestral en la qual treballava des de finals del 2018...

Segurament ara la música en directe és més necessària que mai...

Enmig d'aquesta terrible pandèmia crec que hauríem de valorar, més que mai, les actuacions artístiques en directe —sobretot perquè, de fet, a la majoria de països és quelcom poc freqüent—.

Què els hi diria als espectadors del Liceu abans de veure la seva òpera?

Hi ha una cosa que tinc clara: en aquests moments (a finals de gener del 2021) em fascina i m'encanta que el Liceu segueixi amb la producció de *Lessons in Love and Violence*, tot i els grans reptes als quals s'està enfrontant el món artístic —i tants d'altres— avui dia. Estic molt agraït a Josep Pons i a tots els que s'hi han implicat. I si he de dirigir unes paraules al públic de Barcelona simplement seria: gràcies.

“L’òpera és un mitjà que fa por, però això li confereix una bellesa especial. No és un precuinat ni un congelat. S’interpreta en viu, en tota la seva complexitat. Pot anar fatal, però, si va bé, es pot produir una comunicació extraordinària i especial.”

George Benjamin

Lessons in Love and Violence - George Benjamin / Martin Crimp

Tornar a l'índex
vueling

**GRÀCIES, LICEU,
PER FER-NOS
VOLAR.**

Liceu
Opera
Barcelona

**“Deixa que una idea
verinosa es filtri al
món i tot el món
estarà contaminat.”**

Mortimer

(Lessons in Love and Violence)

Cronologia

Any

George Benjamin

Música

1960 George Benjamin neix a Londres el 31 de gener

Der Prinz von Homburg (Henze). *A Midsummer Night's Dream* (Britten). *Orient-Occident* (Xenakis). *Kontakte* (Stockhausen). *Quartet per a corda 7* (Xostakóvitx). *Monumentum pro Gesualdo* (Stravinsky). *Cant espiritual* (Montsalvatge). The Beatles es bategen així; actuen a Hamburg

Art i ciència

EEUU aprova vendre la píndola anticonceptiva. Ginsberg acaba el poema *Kaddish*. Brasil estrena capital, Brasília, dissenyada per Niemeyer i Costa. *La pell de brau* (Espriu). *La dolce vita* (Fellini. Música de Rota)

Història

Kennedy, elegit president dels EUA. Protesta antifranquista al Palau de la Música Catalana (*Fets del Palau*)

Música

1967 A Londres comença a estudiar piano i a escriure música en iniciar-se en la notació musical

Prozession (Stockhausen). *Medea* i *Polytope de Montréal* (Xenakis). *Il Sinfonia* (Lutosławski). *600 lines* (Glass). Montsalvatge compon *Babel 46*. Mor Kodály. Casals dirigeix *El pessebre* a Washington

Art i ciència

Kubrick roda *2001: A Space Odyssey* (les seves músiques impactaran el jove Benjamin quan s'estreni: 1968; en gran part, *Atmospheres*, de Ligeti). *Cien años de soledad* (García Márquez). Barnard fa el primer trasplantament de cor

Història

Israel guanya la Guerra dels Sis Dies. Maten el Che

Música

1976 A París estudia al Conservatoire National Supérieur de Musique: serà alumne de piano de Loriod i de composició de Messiaen, que el considerarà deixeble especial

Einstein on the Beach (Glass). *Khoai* (Xenakis). *Oxygène* (Jarre). *1600 Pennsylvania* (Bernstein). Mor Britten

Art i ciència

El Concorde comença els vols comercials. Mor A.Christie. Inauguració del Teatre Lliure (Barcelona)

Història

Mao mor. Cop d'Estat a Argentina. Suárez, president a Espanya. Manifestació històrica de la Diada de Catalunya

[Tornar a l'índex](#)

Any	George Benjamin	Música
1978	Es trasllada de París a Cambridge: al King's College és alumne de Goehr	<i>Le Grand Macabre</i> (Ligeti). <i>Sweeney Todd</i> (Sondheim). <i>Aspern</i> (Sciarrino). Mor Khachaturian
	Art i ciència	Història
	Neix la primera persona fecundada <i>in vitro</i> , L.Brown	J.Pau I, Papa. Maten Moro. Acords de Camp David (Israel-Egipte). Constitució Espanyola
		Música
1980	El festival BBC Proms dona gran difusió al jove Benjamin: el Royal Albert Hall programa la seva primera obra d'orquestra: <i>Ringed by the Flat Horizon</i> (encàrrec de la Cambridge University Musical Society, on s'estrena aquest mateix any, mesos abans que a Londres)	<i>Where the Wild Things Are</i> (Knussen. Primera versió). <i>A Madrigal Opera i Satyagraha</i> (Glass). <i>Cailles en Sarcophage</i> (Sciarrino). Maten Lennon
	Art i ciència	Història
	<i>Il nome della rosa</i> (Eco). Mor Sartre	Reagan, president dels EUA. Moren el Sha i Tito. Comença la Guerra Iran-Iraq. Maten Somoza. Samaranch presideix el CIO. Pujol presideix la Generalitat
		Música
1981	Estrena d' <i>A Mind of Winter</i> (per a soprano i orquestra), a l'Aldeburgh Festival	Xenakis reedita l'assaig <i>Musiques formelles. Lou Salomé</i> (Sinopoli). <i>Donnerstag aus Licht</i> (Stockhausen). <i>Vanitas</i> (Sciarrino). Mor B.Marley. Karajan apadrina la presentació mundial del CD
	Art i ciència	Història
	IBM posa a la venda el primer PC. <i>Tar Baby</i> (T.Morrison). El <i>Gernika</i> (Picasso) torna a Espanya. Mor Pla	Acaba la crisi els hostatges dels EUA a l'Iran. Maten El-Sadat: el succeeix Mubarak. Fracassa el cop d'Estat a Espanya

[Tornar a l'índex](#)

Any	George Benjamin	Música
1982	<i>At First Light</i> (orquestra de cambra), estrenada a Londres amb Rattle dirigint la London Sinfonietta (orquestra que Benjamin dirigirà sovint)	<i>La vera storia</i> (Berio). <i>Proclamation</i> (A.Copland). <i>Le Rire Physiologique</i> (Aperghis). Moren Orff, Searle, Rubinstein i Del Monaco. Comercialització del CD
	Art i ciència	Història
	García Márquez, Premi Nobel de Literatura. <i>Dona i ocell</i> (Miró)	Guerra de les Malvines. González, president a Espanya
		Música
1985	Comença a ser professor de composició al Royal College of Music (Londres). Dirigeix l'estrena de <i>Jubilation</i> (orquestra i cors), al Royal Festival Hall (Londres)	<i>Higglety Pigglety Pop!</i> (Knussen). <i>The Juniper Tree</i> (Glass). <i>Requiem</i> (A.L.Webber). <i>Simfonia de rèquiem</i> (Montsalvatge). Mor el compositor i arranador N.Riddle
	Art i ciència	Història
	<i>Hong Kong and Shanghai Bank</i> (Foster). <i>Das Parfum</i> (Süskind). Mor Espriu	Gorbatxov, líder del PCUS. Espanya i Portugal signen l'adhesió a la CE (des de 1986). Espanya reobre la frontera amb Gibraltar
		Música
1987	Dirigeix l'estrena de la seva obra <i>Antara</i> (orquestra de cambra i instrumentació electrònica), a l'IRCAM (París)	<i>En un Tournemain</i> (Aperghis). Moren Mom-pou i Segovia
	Art i ciència	Història
	<i>The Bonfire of the Vanities</i> (Wolfe). Mor Warhol	Primera intifada. Gorbatxov anuncia la <i>Perestroika</i>

[Tornar a l'índex](#)

Any	George Benjamin	Música
1992	L'Opéra National de Paris Bastille programa en honor seu <i>Carte blanche à George Benjamin</i> . Cofunda el Wet Ink Festival de música contemporània de la San Francisco Symphony	Mor el seu mestre Messiaen (la vídua, Loirod, completarà el seu <i>Concert à quatre</i> amb ajuda de Benjamin i Holliger. <i>The Voyage</i> (Glass). <i>The Duenna</i> (Gerhard). Boulez deixa de dirigir l'IRCAM, que fundà l'any 1970. Mor Cage
	Art i ciència	Història
	<i>The Physical Impossibility of Death in the Mind of Someone Living</i> (D.Hirst)	Proclamació de la independència de Bòsnia i Hercegovina i de Sèrbia. Comença el setge a Sarajevo. JJOO de Barcelona. Exposició Universal de Sevilla
		Música
1993	Dirigeix l'orquestra per a l'estrena de la seva obra <i>Sudden Time</i> , durant el I Meltdown Festival (Londres)	<i>The Cave</i> (Reich). <i>IV Symfonia</i> (Lutosławski). Moren Zabaleta, L.Popp i Zappa
	Art i ciència	Història
	El CERN anuncia la xarxa informàtica mundial: WWW. Espanya adquireix la col·lecció Thyssen-Bornemisza. Mor S.Ochoa	Divisió de Txèquia i Eslovàquia. L'ONU aprova un tribunal internacional sobre crims de guerra de l'antigua Iugoslàvia. Clinton, president dels EUA
		Música
1995	El Salzburger Festspiele estrena <i>Three Inventions for Chamber Orchestra</i> , dirigida per ell	Mor Schaeffer, creador de la música concreta amb Henry. <i>Poema de Vilafranca</i> (Soler). Primera pedra del Liceu, incendiat l'any 1994. París inaugura la Cité de la Musique
	Art i ciència	Història
	Heaney, Premi Nobel de Literatura. Moren Cioran i J.Salk, creador de la vacuna contra la poliometilitis	Matança de Srebrenica. Acaba el setge a Sarajevo. Maten Rabin

[Tornar a l'índex](#)

Any	George Benjamin	Música
1996	França (país a què deu part de la formació i de l'èxit) el nomena Chevalier dans l'ordre des Arts et des Lettres	Moren Luening, Celibidache i Lorengar
	Art i ciència	Història
	El CERN aconsegueix crear àtoms d'antimatèria. Neix el primer mamífer clonat, l'ovella Dolly	Mor Mitterrand. Arafat, president de l'ANP. Aznar, president a Espanya. ETA perpetra el seu segrest més llarg (a Ortega Lara: 532 dies)
		Música
1997	Estrena de <i>Viola, Viola (duet de violes)</i> a la Tokyo Opera City, amb interpretació d'Imai i Bashmet	<i>Totem</i> (Aperghis). Reinauguració del Teatro Real (Madrid)
	Art i ciència	Història
	M.Crimp estrena <i>Attempts on her life</i> . Mor Ginsberg. Una computadora guanya al campió mundial vigent d'escacs, Kasparov. Museo Guggenheim, Bilbao (Gehry)	Blair, primer ministre britànic. Xina recupera Hong Kong. ETA allibera el funcionari Ortega Lara i mata el regidor Blanco
		Música
1999	Dirigeix <i>Pelléas et Mélisande</i> (Debussy) a La Monnaie (Brussel·les)	<i>Life</i> (Sakamoto). Ferneyhough comença a compondre <i>Shadowtime</i> . Moren Rodrigo, Kraus i el director i mecenes P.Sacher. Reinauguració del Liceu
	Art i ciència	Història
	Grass, Premi Nobel de Literatura. Moren Bowles, Torrente Ballester i Albertí	Implantació de l'euro. La CE dimiteix en bloc per acusacions de corrupció. L'OTAN ataca Sèrbia: Milosevic s'hi rendeix. El Senat dels EUA absol Clinton. Chávez, president de Veneçuela

[Tornar a l'índex](#)

Any	George Benjamin	Música
2000	Estrena de <i>Palimpsest I</i> , escrita pel 75 aniversari de Boulez, que dirigeix l'orquestra (Barbican Hall, Londres)	<i>Don Quijote</i> (C.Halffter). Benguerel rep l'encàrrec de <i>Jo, Dalí</i> . Stockhausen obre el VII Festival Sónar (Barcelona). Mor Rampal
	Art i ciència	Història
	Comencen a desxifrar el codi genètic humà	Milosevic, acusat de crims de guerra. Putin, president de Rússia
		Música
2001	Guanya la I edició de l'Arnold-Schönberg-Preis. Deixa de ser professor de composició al Royal College of Music (Londres); comença a ser Henry Purcell Professor de composició al King's College de Londres	Moren Xenakis i Sinopoli. Casablanca compon <i>Tres epigrames</i>
	Art i ciència	Història
	Holanda, primer país en legalitzar l'eutanàsia activa	G.W.Bush, president dels EUA. Al-Qaeda atempta contra el WTC de Nova York
		Música
2002	Estrena completa de <i>Palimpsests</i> , amb direcció de Boulez (al Barbican Hall, que homenatja Benjamin aquesta temporada amb la retrospectiva <i>By George!</i> amb la London Symphony)	<i>Macbeth</i> (Sciarrino). <i>Three Tales</i> (Reich). <i>Naxos Quartet 1</i> (Maxwell Davies). Mor Montsalvatge
	Art i ciència	Història
	Moren C.J.Cela, B.Wilder i A.Marsillach	Arafat, aïllat 34 dies al seu complex presidencial pel setge israelià. L'euro, moneda única a 12 Estats europeus. Vaga general a Espanya
		Música
2003	Aimard estrena <i>Shadowlines-six canonic preludes for piano</i> (Barbican Hall)	Moren Berio i Hom
	Art i ciència	Història
	El Concorde deixa de volar. El transbordador Columbia esclata en tornar a la Terra	Invasió d'Iraq i detenció de S.Hussein. Maragall presideix la Generalitat

[Tornar a l'índex](#)

Any	George Benjamin	Música
2006	Estrena la primera òpera, <i>Into the Little Hill</i> (llibret de Martin Crimp), a l'Opéra National de Paris Bastille, per encàrrec del Festival d'Automne i dirigida per Ollu	<i>Schnee</i> (2006-08. Abrahamsen). <i>Da gelo a gelo</i> (Sciarrino). Mor Ligeti
	Art i ciència	Història
	Mor Mahfuz. Google compra YouTube	S.Hussein, condemnat a mort i penjat. Milosevic mor abans de la sentència sobre crims de guerra. Mor Pinochet. Montilla presideix la Generalitat
		Música
2010	El Liceu estrena a Espanya <i>Into the Little Hill</i> , amb direcció d'Ollu. Nomenat Commander of the Order of the British Empire	Moren Loriod (mestra seva i vídua de Messiaen) i Simionato. <i>Simfonia 3 'Sincrotró Alba'</i> (Guinjoan)
	Art i ciència	Història
	Dubai inaugura l'edifici més alt del món (Burj Khalifa, 828 metres). Vargas Llosa, Premi Nobel de Literatura	La immolació d'un jove tunisenc desencadena la <i>Primavera Àrab</i> . Mor Samaranch (CIO). Mas presideix la Generalitat
		Música
2012	Estrena la segona òpera, <i>Written on Skin</i> (llibret de Crimp), dirigida per ell al Festival International d'Art Lyrique d'Aix-en-Provence (França)	Moren Henze i Shankar
	Art i ciència	Història
	La UE deixa de fabricar bombetes incandescents. Mor Tàpies	Vagues i protestes simultànies a diversos països de la UE. Hollande, president de França

Any	George Benjamin	Música
2013	Primera representació de <i>Written on Skin</i> a la Royal Opera House (Londres): l'èxit fa que el teatre encarregui una altra òpera a Benjamin i a Crimp (estrena: 2018)	<i>Let me tell you</i> (Abrahamsen). <i>Schachnovelle</i> (C.Halffter)
	Art i ciència	Història
	Moren els escriptors Lessing, Heaney, Mutis i Clancy	Benet XVI dimiteix: Francesc, nou papa. Moren Mandela, Thatcher i Chávez
		Música
2014	La publicació <i>Musical America Worldwide</i> el proclama compositor de l'any	<i>Through His Teeth</i> (Bedford). Moren Abbado, Bergonzi, Mortier i P.de Lucía
	Art i ciència	Història
	Mor García Márquez	Joan Carles I abdica: el succeeix Felip VI. Consulta popular d'independència a Catalunya. Referèndum d'independència a Escòcia
		Música
2015	Dirigeix l'estrena de la seva obra <i>Dream of the Song</i> (per a contratenor, cor femení i orquestra; amb textos de Lorca, Gabirol i ha-Naguid)	<i>Solaris</i> (Fujikura)
	Art i ciència	Història
	Moren l'agent literària Balcells i Glucksmann	Atemptats jihadistes a França, que decreta estat d'excepció. Tsipras, primer ministre grec
		Música
2016	El Liceu estrena a Espanya <i>Written on Skin</i> , amb direcció de Benjamin	<i>Concierto para viola y orquesta</i> (C.Halffter). Moren Boulez (exdeixeble de Messiaen, com Benjamin) i Bowie
	Art i ciència	Història
	Detecten les ones gravitacionals que Einstein va anunciar	Els EUA i la UE aixequen les sancions a l'Iran, per complir l'acord nuclear. Trobada del papa Francesc i el patriarca ortodox Ciril I. Puigdemont presideix la Generalitat

[Tornar a l'índex](#)

RENFE, UNA DE LES EMPRESES MÉS SOSTENIBLES DEL PLANETA

*Viatja
com
Penses*

Playlist

Lessons in Love and Violence

Un dels camps on s'ha posat sobre l'escenari la relació entre persones del mateix sexe ha estat precisament l'òpera. De vegades per mostrar quelcom exòtic, tal vegada decadent o glamurós, o simplement per reivindicar un amor que la societat d'aquell moment encara no estava preparada per normalitzar. També ha estat l'extensió biogràfica dels mateixos compositors: un lloc on poder expressar els seus sentiments més íntims i les seves pulsions interiors. Seguim amb un breu recorregut per aquestes altres històries d'amor a l'òpera:

ALBAN BERG

Lulu

En les paraules de la Comtessa Geschwitz a la *Lulu* de Berg —“Lulu! El meu àngel... seré sempre a prop teu. Fins a l'eternitat!”— tenim el primer exemple de rol homosexual de la història de l'òpera. Estrenada l'any 1937, la Comtessa és la única persona que estima incondicionalment Lulu. Aquesta òpera transgressora, que explora el lloc de la dona, venia condicionada pel suïcidi de la germana de Berg, Smaradga, que es va treure la vida per la seva condició.

Barbara Hannigan, Dietrich Henschel, Charles Workman i Natascha Petrinsky. Orquestra La Monnaie, Paul Daniel i Krzysztof Warlikowski, DVD, BelAir.

BENJAMIN BRITTEN

Peter Grimes

Al segle xx, el món de l'òpera estava dominat per Benjamin Britten. Des de *Peter Grimes* fins a *Billy Budd*, passant per *Mort a Venècia*, Britten tria temes on l'element gai és tangencial o evident. La seva obsessió per la figura del noi innocent l'ha col·locat en un lloc especial al panteó dels compositors gais. John, l'aprenent, morirà en un accident, i serà la societat opressora la que ja ha condemnat Peter Grimes. *Grimes* és considerada una poderosa al·legoria a l'opressió homosexual. El mateix Britten la va definir com “un tema molt proper al meu cor: la lluita de l'individu contra les masses. Com més despietada és la societat, més despietat és l'individu.”

Jon Vickers, Heather Harper i Jonathan Summers. Covent Garden, Sir Colin Davis, Philips.

BENJAMIN BRITTEN

Billy Budd

Partitura estrenada al Covent Garden l'any 1951 basada en la narració de Herman Melville. En un ambient mariner, la història es desenvolupa el 1797 al galió *HMS Indomitable*, on la sàdica atracció del capità Vere pel jove i atractiu Billy Budd es converteix en una mena de sacrifici de l'innocent. Sense recursos verbals per defensar-se, ja que Billy és tartamut, acaba sense poder justificar la mort del mestre d'armes i serà ajusticiat a l'alba. Amb un repartiment únicament d'homes, som davant d'una obra mestra.

Jacques Imbrailo, Toby Spence, Brindely Sherratt i Thomas Oliemans. Orquesta Teatro Real, Ivor Bolton i Deborah Warner, DVD, BelAir.

BENJAMIN BRITTEN

Death in Venice

Basada en la novel·la de Thomas Mann, es va estrenar a l'Snape Maltings Hall d'Aldeburgh l'any 1973. Dos homes d'edats i moments diferents es troben en un ambient de vacances de balneari a Venècia. A Aschenbach, que és davant de Tadzio, el jove apol·lini polonès, se li presenta un fort debat: raó o bellesa, ordre o caos. El cor del jove és símbol de l'ésser estimat com a invent de la imaginació de l'amant.

John Shirley-Quirk, Kenneth Bowen, Michael Bauer i Peter Pears. English Chamber Orchestra, Stuart Bedford, Decca.

MICHAEL TIPPETT

The Knot Garden

Colin Davis estrenava aquesta partitura de Sir Michael Tippett al Covent Garden l'any 1970. Un terapeuta mira d'alleugerir les angoixes dels seus pacients assajant *La tempesta* de Shakespeare. L'estrena va representar un autèntic escàndol, ja que posava sobre l'escenari, sense rubor, personatges i actituds d'homes homosexuals (Dov) i bisexuals (Mel). Tot i la seva radicalitat, el temps no ha tractat bé aquesta obra.

Yvonne Minton, Josephine Barstow, Robert Tear, Thomas Hemsley i Jill Gomez. Covent Garden, Sir Colin Davis, Philips.

CARL NIELSEN

Saül i David

Estrenada a Copenhagen l'any 1902, és una de les dues òperes de Carl Nielsen. La partitura, més a prop de l'oratori que de l'òpera, narra un episodi bíblic del Primer llibre de Samuel: l'amor entre David i Jonatan, i la gelosia de Saül pel jove David.

Boris Christoff, Elisabeth Sönderström, Alexander Young i Willy Hartmann. Jascha Horenstein, Unicorn.

KAROL SZYMANOWSKI

Król Roger

Amb una música extraordinària, el compositor, homosexual en una Polònia molt conservadora, explicava el seu propi paisatge interior. En aquesta obra Szymanowski explora el conflicte entre cos i ànima, i el deure contra l'hedonisme. La història parla d'un rei de Sicília al segle XII que veu qüestionat el seu regnat per l'aparició d'un pastor. El rei ha d'enfrontar-se als seus propis desitjos reprimits, però el pastor el guia envers una major acceptació d'ell mateix. Una òpera-lliçó sobre la complexitat de la vida.

Thomas Hampson, Philip Landgridge i Elzbieta Szymtka. City of Birmingham Symphony, Sir Simon Rattle, EMI.

ALBERTO GINASTERA

Bomarzo

El Duc de Bomarzo es casa amb Julia, però, a banda de ser geperut, té un caràcter complex i està ple de sentiments torturats. Tot pensant que Julia el traeix amb el seu germà Maer bale, demana al seu esclau Abul que el mati. En determinat moment acaricia Abul, que és de genolls davant seu, i li diu: "Tú me amas también. Ah, si pudiera amarme como tu Julia."

Salvador Novoa, Richard Torigi, Michael Devlin, Robert Gregori, Brent Ellis, Joaquin Romaguera i Isabel Penagos. Opera Society of Washington, Julius Rudel, Sony.

LEONARD BERNSTEIN

A Quiet Place

Aquesta va ser l'única òpera seriosa que va escriure Leonard Bernstein. Estrenada l'any 1983, explica un drama familiar on la mare ha mort d'un accident de cotxe i els dos fills van al funeral. A través dels comentaris dels amics i veïns al tanatori, anirem construint la veritat; en realitat, la mare s'ha suïcidat conduint borratxa i el fill gai, Junior, té com a amant François, el seu cunyat (el marit de la seva germana). Després d'una gran tensió, tot es prepara per a una nova convivència.

Chester Ludgin, Beverly Morgan, John Brandstetter, Peter Kazaras i Jean Kraft. ORF Symphony Orchestra, Leonard Bernstein, DG.

RUFUS WAINWRIGHT

Hadrian

Estrenada a Toronto l'any 2018, és la segona òpera del cantautor Rufus Wainwright, després de *Prima Donna*. *Hadrian* se centra en l'obra de Marguerite Yourcenar (*Memòries d'Adrià*): la història d'amor entre l'emperador romà Adrià i el jove grec Antínoos. Alguns historiadors diuen que va ser el gran amor de la seva vida, tot i que hi ha dubtes sobre la mort del jove. Podria haver estat un accident, un suïcida o potser un assassinat encarregat pel mateix Adrià?

Thomas Hampson, Isaiah Bell, Roger Honeywell, Karita Mattila i Gregory Dahl. Canadian Opera Company, Johannes Debus, YouTube.

Victor Garcia de Gomar

DIRECTOR ARTÍSTIC DEL GRAN TEATRE DEL LICEU

“Has d’entendre que quan sigui rei no hi haurà espai per a l’amor d’un home per un altre home, no hi haurà lloc per a la bogeria o per al desordre dins de la maquinària del món regulat.”

Boig

(Lessons in Love and Violence)

Biografies

Josep Pons

Director musical

Considerat com un dels directors més rellevants de la seva generació, Josep Pons (Puig-reig, 1957) ha construït forts lligams amb orquestres com Gewandhaus de Leipzig, Staatskapelle de Dresden, Orchestre de Paris, City of Birmingham Symphony Orchestra, Royal Stockholm Philharmonic,

The Deutsche Kammerphilharmonie Bremen o BBC Symphony Orchestra, amb qui ha fet diverses aparicions als BBC Proms de Londres. Des del 2012 és el director musical del Gran Teatre del Liceu i és també director honorari de la Orquesta y Coro Nacionales de España. Ha estat director titular i artístic de la Orquesta Ciudad de Granada i va ser fundador de l'Orquesta de Cambra Teatre Lliure de Barcelona i de la Jove Orquesta Nacional de Catalunya. Va ser director musical de les cerimònies olímpiques Barcelona 92. L'any 1999 va ser distingit amb el Premio Nacional de la Música que otorga el Ministerio de Cultura i és acadèmic de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts. Ha enregistrat més d'una cinquantena de títols per a Harmonia Mundi i per a Deutsche Grammophon, havent obtingut els màxims guardons: Grammy, Cannes Classical Awards, Grand Prix de l'Académie Charles Cross, Diapason d'Or, Choc de la Musique.

Va debutar al Gran Teatre del Liceu el 1993 i aquesta temporada hi dirigirà les produccions *Don Giovanni* de Mozart i *Lessons in Love and Violence* de Benjamin.

Katie Mitchell

Directora d'escena

L'any 2019 va ser premiada amb la millor direcció d'escena dels International Opera Awards. En el terreny operístic ha dirigit nombrosos títols, com *New Dark Age* (Royal Opera House de Londres), *El castell de Barbablava* (Bayerische Staatsoper de Munic), *Zauberland* (Théâtre des Bouffes du Nord de París), *Ariadne auf Naxos*, *Pelléas et Mélisande*, *Alcina* i *The House Taken Over* (Festival d'Ais de Provença), *Written on Skin* (Londres i Ais de Provença), *Lessons in Love and Violence* i *Lucia di Lammermoor* (Londres), *Jenůfa* (Nationale Opera d'Amsterdam), *Miranda* (Théâtre National de l'Opéra Comique de París), *Le vin herbé* i *Neither* (Staatsoper de Berlín), així com *Al gran sole carico d'amore* (Festival de Salzburg i Berlín). També té una intensa activitat com a directora de teatre de text.

Debuta al Gran Teatre del Liceu.

Tornar a l'índex

Dan Ayling

Repositor

Ha dirigit, en teatre de text i òpera, *Miranda* (Opéra National de Bordeus i Théâtre de Caen), *Lessons in Love and Violence* (Staatsoper d'Hamburg), *To See The Invisible* (Festival d'Aldeburgh), *The Trap* (Omnibus Theatre de Londres), *Gloriana* (Festival de Saint Endellion), *Vast White Stillness* (festivals de Brighton i Spitalfields), *Struileag* (Jocs de la Commonwealth del 2014), *Written on Skin* (Teatre Bolxoi de Moscou, Lincoln Center de Nova York i Théâtre National de l'Opéra Comique de París, entre d'altres), *The Baden-Baden Lesson on Consent* (East 15 Acting School Theatre) i *Remember Me* (Festivals Sound i Spitalfields), per esmentar-ne algunes.

Debuta al Gran Teatre del Liceu.

És el codirector de la companyia Theatre O. Entre els títols i espectacles que ha dirigit figuren *La finta giardiniera* i *Così fan tutte* (Acadèmia de la Royal Danish Opera de Copenhaguen), *Life Story* i *Et c'est ainsi que cet obscur temps s'achève...* (Festival d'Ais de Provença), *The Secret Agent* (Theatre O. i Young Vic Theatre de Londres), *The Man Jesus* (Lyric Theatre Belfast i en una gira pel Regne Unit), *Delirium*, *Astronaut* i *The Argument* (Theatre O. i Barbican de Londres), *The Bridge* (Mimbre de Londres), *Arsenic and Old Lace* (Derby Playhouse), *Three Dark Tales* (Theatre O.), *Sick Room* (com a codirector, al National Youth Theatre).

Debuta al Gran Teatre del Liceu.

Vicky Mortimer

Escenògrafa i figurinista

En el terreny operístic ha creat escenografies i vestuaris per a *Death in Venice*, *Lucia di Lammermoor*, *Ariadante*, *Written on Skin*, *Neither / Footfalls*, *Die Entführung aus dem Serail*, *Die Meistersinger von Nürnberg*, *Così fan tutte*, *The Winter's Tale*, *After Dido*, *The Way Back Home* i *Wozzeck*. Produccions que s'han presentat, entre altres sales, a la Royal Opera House de Londres, Wiener Volksoper, Wiener Staatsoper, Staatsoper de Berlín, Lyric Opera de Chicago i English National Opera de Londres, així com als Festivals d'Ais de Provença i Glyndebourne. L'any 2016 va rebre el premi al millor disseny dels International Opera Awards.

Debuta al Gran Teatre del Liceu.

Joseph Alford

Coreògraf

[Tornar a l'índex](#)

James Francombe

Il·luminador

Ha dissenyat la il·luminació de produccions operístiques, com *El castell de Barbablava* (Bayerische Staatsoper de Munic), *Jenůfa* (Royal Opera House de Londres i Nationale Opera d'Amsterdam), *Francesca da Rimini* (Opéra National du Rhin d'Estrasburg), *Alcina* (Teatre Bolxoi de Moscou i Festival d'Ais de Provença), *Miranda* (Théâtre National de l'Opéra Comique de París), *Il barbiere di Siviglia* (Festival de Glyndebourne), *Le nozze di Figaro* (Opera North de Leeds), *Pelléas et Mélisande* (Den Norske Opera d'Oslo i Ais de Provença), *Le vin herbé* (Staatsoper de Berlín), *Ariodante* (Scottish Opera de Glasgow), *Innocence*, *Ariadne auf Naxos* i *Trauernacht* (Ais de Provença), entre d'altres.

Debuta al Gran Teatre del Liceu.

Charles Carcopino

Dissenyador de vídeo

Especialista en cibercultura, la seva carrera oscil·la entre el comissariat d'exposicions i les creacions audiovisuals per a espectacles teatrals en directe. Fundà i dirigí l'Studio de la Maison des Arts et de la Culture de Créteil, un espai dedicat a la creació i producció d'instal·lacions d'art digital. Ex-director artístic dels festivals EXIT de Créteil i VIA de Maubeuge, actualment treballa com a comissari independent d'exposicions per a festivals i institucions de França i l'Àsia. A més, posa els seus coneixements com a càmera a disposició dels directors i integra projeccions d'imatges i dispositius audiovisuals en espais escènics o per a escenografies d'esdeveniments.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2012/13 amb *Les contes d'Hoffmann*, i hi ha tornat amb la reposició del mateix títol la temporada actual i amb el ballet *Solstice* (2020/21).

Stéphane Degout

Baríton (King)

Estudià al Conservatoire National Supérieur de Musique et de Danse de Lió, i va ser membre de l'Opéra de Lió. L'any 1999 debutà professionalment al Festival d'Ais de Provença. Des d'aleshores ha cantat en teatres i festivals d'arreu del món, com l'Opéra National de París, Royal Opera House de Londres, Bayerische Staatsoper de Munic, La Monnaie de Brussel·les, Theater an der Wien, Lyric Opera de Chicago, Metropolitan Opera de Nova York, Teatro alla Scala de Milà, Teatro Real de Madrid, Staatsoper de Berlín, així com als festivals de Salzburg, Glyndebourne i Ravinia. El seu repertori inclou els papers de Thésée (*Hippolyte et Aricie*), Hercule (*Alceste*), Oreste (*Iphigénie en Tauride*), comte d'Almaviva (*Le nozze di Figaro*), Valentin (*Faust*), Raimbaud

[Tornar a l'índex](#)

(*Le Comte Ory*), Wolfram (*Tannhäuser*), Albert (*Werther*), Rodrigue (*Don Carlos*), Chorèbe (*Les troyens*), així com els protagonistes de *Hamlet*, *La favola d'Orfeo*, *Il ritorno d'Ulisse in patria* i *Pelléas et Mélisande*.

Debuta al Gran Teatre del Liceu.

Daniel Okulitch

Baix-baríton (Gaveston)

Intèrpret habitual del repertori mozartíà, ha cantat els rols de Leporello i el paper protagonista de *Don Giovanni*, així com el comte d'Almaviva i Figaro (*Le nozze di Figaro*), en teatres com LA Opera de Los Angeles, Santa Fe Opera i Dallas Opera. A més, properament serà Figaro a l'Opéra de Mont-real. Al llarg de la seva trajectòria ha participat en òperes de nova creació, tot assumint la interpretació en l'estrena dels rols Ennis del Mar (*Brokeback Mountain*) al Teatro Real de Madrid, Seth Brundle (*The Fly*) al Théâtre du Châtelet de París i Los Angeles, Mark Rutland (*Marnie*) a l'English National Opera de Londres i Lyndon B. Johnson (*JFK*) a la Fort Worth Opera de Texas i Mont-real. Recentment ha interpretat el Protector (*Written on Skin*) a Mont-real.

Debuta al Gran Teatre del Liceu.

Georgia Jarman

Soprano (Isabel)

Entre els seus compromisos recents trobem el debut a la biennal musical de Venècia interpretant Agnès (*Written on Skin*) dirigida pel mateix compositor, George Benjamin. A més, ha debutat a la Royal Opera House de Londres cantant Roxana (*El rei Roger*), Musetta (*La bohème*) a l'Opernhaus de Zurich, Helena (*A Midsummer Night's Dream*) a l'Opera Philadelphia, Lucia (*Lucia di Lammermoor*) a l'Opéra National de Bordeus, Gilda (*Rigoletto*) com a debut al Festival de Santa Fe, i Stella, Olympia, Antonia i Giulietta (*Les contes d'Hoffmann*) a l'English National Opera de Londres, així com Maria Stuarda en versió concert a la Washington National Opera i Manon a la Malmö Opera.

Debuta al Gran Teatre del Liceu.

[Tornar a l'índex](#)

Peter Hoare

Tenor (Mortimer)

Especialista del repertori del segle xx i contemporani, debutà a la Metropolitan Opera de Nova York interpretant el paper de capità (*Wozzeck*); també hi ha interpretat Sapkin (*De la casa dels morts*). Entre els seus compromisos recents trobem Mortimer, Fatty (*Ascens i caiguda de la ciutat de Mahagonny*) i Dr. Caius (*Falstaff*) a la Royal Opera House de Londres. El seu repertori també inclou Desportes (*Die Soldaten*), Larry King (*Anna Nicole*) i Sharikov (*The Dog's Heart*). A més, aquesta temporada té previst interpretar els papers de Frederic de l'òpera *A Feast in the Time of Plague*, amb llibret de David Pountney i música d'Alex Woolf, creada durant la crisi sanitària per a la Grange Park Opera de Leatherhead; el mestre de ball d'*Ariadne auf Naxos*, i Mortimer al Teatro Real de Madrid.

Debuta al Gran Teatre del Liceu.

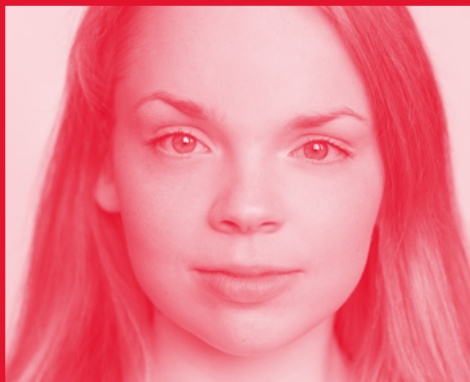

Samuel Boden

Tenor (Boy / Young King)

Entre els seus compromisos recents trobem la interpretació dels rols protagonistes de *L'Orfeo* i *Orphée et Eurydice* a la Nationale Opera d'Amsterdam, a més de *Lessons in Love and Violence* a la Royal Opera House de Londres, Amsterdam, Staatsoper d'Hamburg i Opéra de Lió. Al llarg de la seva trajectòria ha interpretat papers d'*haute-contre* en òperes de Rameau i Charpentier, amb papers com ara Oronte (*Alcina*) i Damin (*Acis and Galatea*), així com el poeta de *L'arma de caça* a Aldeburgh i Anthony (*Sweeney Todd*) a Bergen. A més, col·labora habitualment amb formacions destacades, com el Collegium Vocale de Gant, Les Arts Florissants o Les Musiciens du Louvre, i amb diverses orquestres de cambra.

Debuta al Gran Teatre del Liceu.

Ocean Barrington-Cook

Soprano (Girl)

Formada com a actriu a la Guildford School of Acting, hi finalitzà els estudis l'any 2017. Va ser premiada amb el Sir Michael Redgrave Scholarship de l'any 2015. Ha interpretat el paper de Girl (*Lessons in Love and Violence*) a la Royal Opera House de Londres, Nationale Opera d'Amsterdam, Staatsoper d'Hamburg i Opéra de Lió, a més de participar en *A Midsummer Night's Dream* al castell de Berkeley. Ha treballat amb els directors Katie Mitchell, Jonathan Alric, Jaq Bessell, Robyn Winfield-Smith i Tam Williams.

Debuta al Gran Teatre del Liceu.

Isabella Gaudí

Soprano (Witness 1 / Singer 1 / Woman 1)

Inicià els estudis musicals l'any 2003, mentre estudiava traducció i interpretació a la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona. Ha estudiat amb Raquel Pierotti, Raúl Giménez, Francesca Roig, Luciana Serra i actualment amb Mariella Devia i Jaume Aragall. Ha cantat a Espanya, Itàlia, França, Alemanya, Bèlgica, Colòmbia, els Estats Units i el Japó. L'han dirigida els mestres Alberto Zedda, Michael Boder, Pablo Heras-Casado, Will Crutchfield, Guillermo García Calvo, Antonio Fogliani, Jean-Luc Tingaud, Gueràssim Voronkov, Giovanni Battista Rigon, Josep Pons i Corrado Rovaris; així com els directors d'escena Robert Carsen, Joan Anton Rechi, Guy Joosten, Oliver Py, Nicola Berloff, Rafael de Castro, Michał Znaniecki i Rafel Duran.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2015/16 amb *Götterdämmerung*, i hi ha tornat amb Diàlegs de *Tirant e Carmesina* (2019/20).

Gemma Coma-Alabert

Mezzosoprano (Witness 2 / Singer 2 / Woman 2)

Va obtenir el primer premi del Conservatoire National de París i perfeccionà coneixements a la Guildhall School of Music and Drama de Londres i a l'Studio de l'Opéra de Lió. Ha actuat a la Wheeler Opera House d'Aspen, Teatro Real de Madrid, Palau de les Arts de València, Teatro de la Maestranza de Sevilla, ABAO de Bilbao, Théâtre National de l'Opéra Comique i Théâtre des Champs Élysées de París, així com al Festival de Peralada. Treballa habitualment amb l'Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya (OBC), amb la qual ha interpretat *El pessebre* (P. Casals), *Dante* (E. Granados) i *Rèquiem de Dvořák*, i hi té previst cantar el *Rèquiem de Verdi* i *El giravolt de maig de Toldrà*.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2003/04 amb *L'enfant et les sortilèges*, i hi ha tornat habitualment, les darreres ocasions amb *L'Atlàntida*, *La sonnambula* i *Suor Angelica* (2013/14), *La traviata* i *Così fan tutte* (2014/15), *Le nozze di Figaro*, *Rèquiem de Mozart* i *Werther* (2016/17), *Andrea Chénier* (2017/18), *Luisa Miller* i un recital Schönberg/Mahler (2018/19) i *La traviata* (2020/21).

Toni Marsol

Baríton (*Witness 3 / Madman*)

Inicià els estudis al Conservatori de Cervera i els continuà al Superior del Liceu amb Carmen Bustamente, tot culminant-los amb el premi d'honor. El seu repertori inclou els rols de Papageno (*Die Zauberflöte*), Figaro (*Le nozze di Figaro*), Don Giovanni i Leporello (*Don Giovanni*), Marcello (*La bohème*), Scarpia (*Tosca*), Escamillo (*Carmen*), Don Magnifico i Dandini (*La Cenerentola*), Germont (*La traviata*), Jago (*Otello*), Malatesta (*Don Pasquale*) i Dulcamara (*L'elisir d'amore*), entre d'altres. A més, ha participat en l'estrena europea de *Dead Man Walking* al Teatro Real de Madrid, producció que també ha interpretat al Barbican Centre de Londres, i a l'estrena absoluta de *Je suis narcissiste* (R. García-Tomás).

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2000/01 amb un recital al Foyer. Posteriorment hi ha actuat en *Rusalka* (2012/13), *Cendrillon* i *Il prigioniero* (2013/14), *La traviata* (2014/15), *Don Giovanni* i *Rigoletto* (2016/17), *Andrea Chénier* (2017/18), *L'italiana in Algeri* (2018/19), *Turandot* (2019/20) i *Don Giovanni* (2020/21).

Relació personal Gran Teatre del Liceu

DIRECCIÓ GENERAL

Valentí Oviedo

Secretaria de direcció

Ariadna Pedrola

Assessoria jurídica

Elionor Villén

Anna Ferrando

Natàlia Sanz

DIRECCIÓ ARTÍSTICA I PRODUCCIÓ

Víctor García de Gomar

Leticia Martín

Planificació

Yolanda Blaya

Maria Subirana

Contractació i figuració

Albert Castells

Meritxell Penas

M. Carme Ventura

Producció executiva

Silvia García

Joan Rimbau

Producció d'esdeveniments

Muntsa Inglada

Deborah Tarridas

Sobretítols

Glòria Nogué

Marc Renau

DIRECCIÓ MUSICAL

Josep Pons

Antoni Pallès

Josep Mª Armengol

Núria Piquer

Arxiu musical

Josep Carreras

Elena Rosales

Mestres assistents musicals

Rodrigo de Vera

Vanessa García

David-Huy Nguyen-Phung

Jaume Tribó

Véronique Werklé

Regidoria musical

Lluís Alsius

Luca Ceruti

Micky Galindo

Sebastián Popescu

Orquestra

Kai Gleusteen

Òscar Alabau

Olga Aleshinski

César Altur

Joaquín Arrabal

Sandra Luisa Batista

Joan Andreu Bella

Lluís Bellver

Francesc Benítez

Jordi Berbegal

Josep M. Bernabeu

Claire Bobij

Kostadin Bogdanoski

Bettina Brandkamp

Esther Braun

Mercè Brotons

Pablo Cadenas

Javier Cantos

Josep Antón Casado

Andrea Ceruti

J. Carles Chordà

Carles Chordà

Francesc Colomina

Carme Comeche

Albert Coronado

Charles Courant

Savio de la Corte

Birgit Euler

Juan Pedro Fuentes

Alejandro Garrido

Juan González Moreno

Ródica Mónica Harda

Piotr Jeczmyk

Aleksandar Krapovski

Magdalena Kostrzewaska

Émilie Langlais

Francesc Lozano

Jing Liu

Kalina Macuta

Sergii Maiboroda

Darío Mariño Varela

Enric Martínez

Jorge Martínez Campos

Manuel Martínez

Juanjo Mercadal

Jordi Mestres

Aleksandra Miletic

Albert Mora

David Morales

Liviu Morna

Mihai Morna

Emili Pascual

Mª Dolors Paya

Enric Pellicer

Raúl Pérez

Cristoforo Pestalozzi

Ionut Podgoreanu

Alexandre Polonski

Sergi Puente

Annick Puig

Ewa Pyrek

Joan Renart

Mª José Rielo

Artur Sala

Joao Seara

Guillermo Salcedo

Fulgencio Sandoval

Cristian Sandu

Javier Serrano

Oleg Shport

Oksana Solovieva

Juan M. Stacey

Barbara Stegemann

Raul Suárez

Renata Tanellari

Guillaume Terrail

Franck Tollini

Yana Tsanova

Marie Vanier

Bernardo Verde

Jorge Vilalta

Matthias Weinmann

Cor

Conxita Garcia

Alejandra M. Aguilar

Josep M. Bosch

Margarita Buendía

José L. Casanova

Alexandra Codina

Xavier Comorera

Miguel Ángel Curras

Dimitar Darlev

Gabriel Antonio Diap

Mariel Fontes

Elisabeth Gillming

Ignasi Gomar

Oihane González de Viñaspre

Olatz Gorrotxategi

Ramon Grau

Lucas Groppo

Gema Hernández

Andrés Omar Jara

M. Carmen Jiménez

Sung Min Kang

Hortènsia Larrabeiti

Yordanka León

Graham Lister

Glòria López Pérez

M. Dolors Llonch

Raquel Lucena

Mónica Luezas

Elisabet Maldonado

Aina Martín

Encarnació Martínez

Xavier Martínez

Ivo Mischev

Raquel Momblant

Daniel Muñoz

Plamen G. Papazikov

Mª Angles Padró

Eun Kyung Park

Natàlia Perelló

Marta Polo

Joan Prados

Joan Josep Ramos

Maria Genís Ricart

Miquel Rosales

Maria Such

Olga Szabo

Llorenç Valero

Ingrid Venter

Elisabet Vilaplana

Helena Zaborowska

Giuseila Zannerini

Servei educatiu i El Liceu Apropa

Jordina Oriols

Irene Calvís

Julia Getino

Carles Gibert

Josep Maria Sabench

Pilar Villanueva

DEPT. COMUNICACIÓ I EDICIONS

Nora Farrés

Prensa

Joana Lladó

Digital

Christian Machío

Edicions

Sònia Cañas

Arxiu

Helena Escobar

Enric Escofet

Producció d'audiovisuals

Clara Bernardo

Berta Regot

Santi Gila

[Tornar a l'índex](#)

Disseny

Lluís Palomar

DEPT. ECONOMICOFINANCER

Ana Serrano

Cristina Esteve

Núria Ribes

Control econòmic

M. Jesús Fèlix

Gemma Rodríguez

Comptabilitat

Jesús Arias

M. José García

Tresoreria i assegurances

Jordi Cabrero

Roser Pausas

Compres

M. Isabel Aguilar

Javier Amorós

Eva Grijalba

Anna Zurdo

DEPT. DE MÀRQUETING I COMERCIAL

Mireia Martínez

Pol Avinyó

Montse Cardona

Jesús García

Teresa Lleal

Gemma Pujol

Judith Ruiz

Abonaments i localitats

M. Carme Aguilar

Diana Diaz

Oriol Gallart Riu

Juli Granes Valles

Victoria Iglesias

Aroa Lebron

Agnès Pérez

Ariadna Porta

Berta Simó

Ana López Suárez

María Nuño Martínez

Josefa Padros

Marta Pasarín Closa

Alicia Pizcueta Muro

Sonia Puig-Gros

Marta Ribas

Gemma Sanchez

Judith Vila Beltrán

DEPT. DE PATROCINI, MECENATGE

I ESDEVENIMENTS

Helena Roca

Sandra Modrego

Sandra Oliva

Mireia Ventura

Esdeveniments

Isabel Ramón

Marcos Romero

Paulina Soucheiron

DEPT. DE RECURSOS HUMANS

I SERVEIS GENERALS

Jordi Tarragó

Administració de personal

Jordi Aymar

Mercè Siles

Formació i seguretat i salut laboral

Rosa Barreda

Recepció

Cristina Ferraz

Servei mèdic

Mireia Gay

Seguretat

Ferran Torres

Informàtica

Pilar Foixench

Raúl López

Sara Martín

Xavier Massotti

Albert Sust

Instal·lacions i manteniment

Susana Expósito

Elena Ferré

Domingo García

Isaac Martín

DEPT. DE RELACIONS

INSTITUCIONALS

Relacions Públiques

Estefania Sort

Yolanda Bonilla

Laura Prat

Sala

Marian Casals

Xavier Pérez

DEPT. TÈCNIC

Xavier Sagrera

Oficina tècnica

Marc Comas

Guillermo Fabra

Natàlia Paradela

Eduard Torrents

Coordinació escènica

Maria de Frutos

Miguel Àngel Garcia

Txema Orriols

Administració de personal

Cristina Viñas

Judit Villalmanzo

Logística i transport

José Jorge González

Blai Munuera

Lluís Suárez

Maquinària

Albert Anguera

Ricard Anguera

Joan A. Antich

Natàlia Barot

Albert Brignardelli

Raúl Cabello

Ricard Delgado

Yolanda Escoda

Sebastià Escutia

Emili Fontanals

Angel Hidalgo

Ramon Llinàs

Eduard López

Francesc X. López

Begoña Marcos

Aduino J. Martínez

Manuel Martínez

Roger Martínez

Eduard Melich

Bautista V. Molina

Albert Peña

Esteban Quífer

Carlos Rojo

Salvador Pozo

Esther Sanclemente

Andrés Sánchez

Jordi Segarra

Luminotècnia

Susana Abella

Ferran Capella

Sergi Escoda

Oriol Franquesa

Jordi Gallues

J Pere Gil

Anna Junquera

Antonio Larios

Joaquim Macià

Francesc Macip

Antoni Magriña

Vicente Miguel

Enric Miquel

Alfonso Ochoa

Carles A. Pascua

Robert Pinies

José C. Pita

Ferran Pratdesaba

Josué Sampere

Tècnica d'audiovisuals

Jordi Amate

Antoni Arrufat

Amadeo Pabó

Carles Rabassa

Josep Sala

Antoni Ujeda

Àngel Vilchez

Atrezzo

Javier Andrés

Stefano Armani

José Luis Encinas

Montserrat Gandia

Miguel Guillén

Fernando Jiménez

Antoni Lebrón

Ana Pérez

Lluís Rabassa

Jaume Roig

Josep Roses

Mariano Sánchez

Vicente Santos

Regidoria

Llorenç Ametller

Immaculada Faura

Xesca Llabrés

Jordi Soler

Sastreria

Rui Alves

Alejandro Curcó

Rafael Espada

David Farré

Cristina Fortuny

Victòria Gallego

Carme González

Esther Linuesa

Jaime Martínez

Dolors Rodríguez

Glòria Royo

Javier Sanz

Montserrat Vergara

Ana Sabina Vergara

Alba Viader

Patrícia Viguier

Eva Vilchez

Caracterització

Susana Ben Hassan

Monica Núñez

Liliana Pereña

Miriam Pintado

Núria Valero

[Tornar a l'índex](#)

Direcció

Nora Farrés

Coordinació

Sònia Cañas i Helena Escobar

Continguts

Albert Galceran i Jaume Radigales

Col·laboradors en aquest programa

Jordi Fernández, Albert Galceran, Rosa Massagué, Jaume Radigales, Jaume Tribó

Disseny original

Bakoom Studio

Disseny

Minimilks

Fotògrafs

Antoni Bofill, Christian Machío

Copyright 2021:

Gran Teatre del Liceu sobre tots els articles d'aquest programa i fotografies pròpies

Informació sobre publicitat i Programa de Patrocini i mecenatge

liceubarcelona.cat / mecenas@liceubarcelona.cat / 93 485 86 31

Comentaris i suggeriments

edicions@liceubarcelona.cat

La Fundació del Gran Teatre del Liceu és membre de

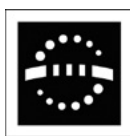
El Gran Teatre del Liceu ha obtingut les certificacions

EMAS (Ecomanagement and Audit Scheme)

ISO 14001 (Sistema de gestió ambiental)

ISO 50001 (Sistema de gestió energètica)

Distintiu de garantia de qualitat ambiental

Liceu

175

175

Opera
Barcelona